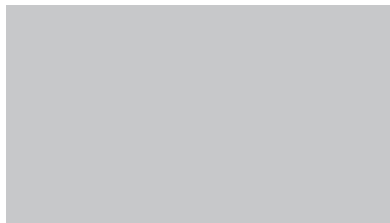

ŚWIĘTOKRZYSKIE

zamki, pałace i dwory

Wydawca:

Regionalna Organizacja Turystyczna Województwa Świętokrzyskiego,
ul. Ściegiennego 2 /32, 25-033 Kielce, tel. 41 361 80 57
www.rot.swietokrzyskie.travel

Opracowanie tekstu:

Sylvia Skuta

Autorzy fotografii:

A. Drzewiecka, A. Góra-Klauzińska, G. Sideł, D. Lis, P. Kaleta, P. Pierściński,
K. Szczygieł, P. Mucha, A. Pęczalski, M. Weber, M. Walachnia, E. Dalach,
W. Kwiatkowski, A. Kietkiewicz, D. Łukasik, K. Ptak, A. Żurek, P. Drzewiecki,
G. Szymański, A. Sendrowicz, A. Łada, K. Żołądek - www.swietokrzyskie.org.pl,
Archiwum: Regionalnej Organizacji Turystycznej Województwa Świętokrzyskiego,
Biblioteki w Sichowie, Archiwum Urzędu Miasta i Gminy w Chmielniku,
Regionalnego Centrum Naukowo – Technologicznego, Dworu w Odonowie,
Muzeum Wsi Kieleckiej, Hotelu Rytwiany

Opracowanie, projekt, skład i korekta:

Wydawnictwo Progress Anita Własnowolska-Bielak
32-744 Łąpczyca 573, tel. 604 185 506
www.wydawnictwo-progress.pl

Druk:

Oficyna Wydawniczo-Reklamowa Sagalara
ul. Lodowa 106A, 93-232 Łódź

W przewodniku zostały opisane wybrane obiekty spośród wszystkich znajdujących się na terenie województwa świętokrzyskiego. Autor i Wydawca przy ich wyborze kierowali się atrakcyjnością turystyczną, dostępnością dla odwiedzających, a także rolą i znaczeniem obiektu w przeszłości. Autor i Wydawca przewodnika dołożyli wszelkich starań, aby jego treść była jak najbardziej zgodna z rzeczywistością. Nie mogą jednak wziąć odpowiedzialności za jakiegokolwiek zmiany powstałe już po realizacji publikacji. Wszelkie ewentualne uwagi są dla nas cenne i prosimy je przesyłać na adres:

Regionalna Organizacja Turystyczna Województwa Świętokrzyskiego
ul. Ściegiennego 2, 25-033 Kielce, tel. 41 361 80 57
www.rot.swietokrzyskie.travel; e-mail: rot@swietokrzyskie.travel

ZAMKI

Zamek Krzyżtopór w Ujeździe	6-7
Zamek Królewski w Chęcinach	8-9
Zamek Królewski w Sandomierzu	9-10
Zamek i mury obronne w Szydłowie	10-12
Zamek w Bodzentynie	12
Zamek w Stopnicy	13
Zamek w Ćmielowie	14
Zamek w Międzygórzu	15
Zamek w Mokrsku Górnym	15-16
Zamek w Ossolinie	16-17
Zamek w Tudorowie	17

PAŁACE

Pałac w Kurozwękach	19-20
Pałac Biskupów Krakowskich w Kielcach	20-22
Pałacyk Henryka Sienkiewicza w Oblegorku	22-23
Zespół parkowo-pałacowy w Koriskich	24-25
Zespół pałacowo-parkowy w Podzamczu Chęcińskim	25-26
Pałac Wielopolskich w Częstocicach	26-27
Pałac Wielopolskich w Chrobrzu	27-28
Pałac Kołtątajów w Wiśniowej	28-29
Pałac w Czyżowie Szlacheckim	29-30
Willa (pałac) Hueta w Kielcach	30-31
Pałac Tarnowskich w Ostrowcu Świętokrzyskim	31-32
Pałac Radziwiłłów w Rytwianach	32-33
Pałacyk Tomasza Zielińskiego w Kielcach	33-34
Zamek neogotycki w Bliżynie	35
Pałac Wielopolskich w Pińczowie	36
Pałac Dobieckich w Łopusznie	37
Zespół Pałacowy Tarnowskich w Piotrkowicach	38
Pałac Badenich w Bejsach	39
Pałac dyrektora gimnazjum w Kielcach	40
Pałacyk Hönigmana w Kielcach	40-41
Pałac w Zborowie	41-42
Pałac Tartłów w Podzamczu Piekoszowskim	42-43
Pałac Karskich we Włoszowie	43-44
Pałac w Grabkach Dużych	44-45
Pałac Wielowiejskich w Lubczy	45-46
Pałac Moszyńskich w Łoniewie	46-47
Pałac Deskurów w Sancygniowie	47-48
Pałac w Śladkowie Dużym	48
Pałacyk „Dzieki” w Wiązownicy-Kolonii	48-49
Pałac książąt Druckich-Lubeckich w Bałtowie	49-50
Pałac Schoenberga w Wąchocku	50

DWORY

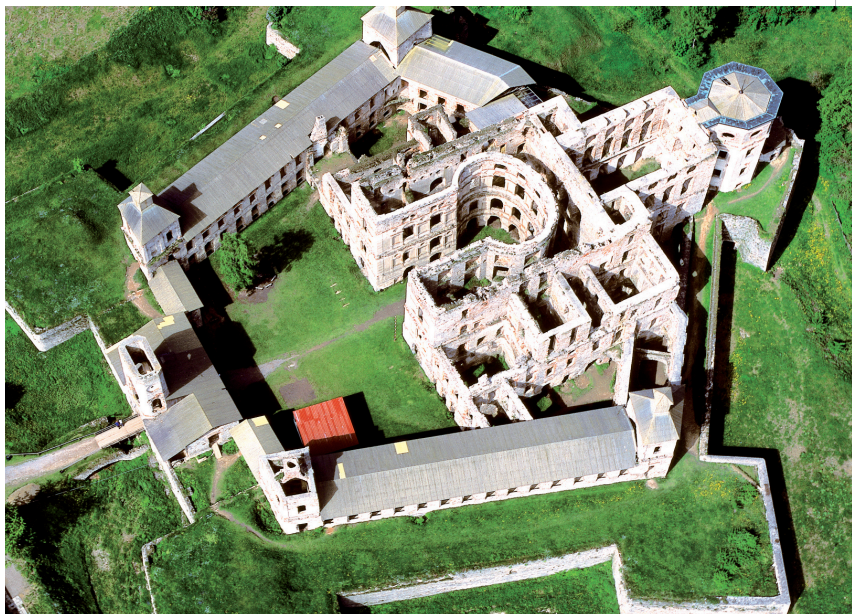
Dwór w Suchedniowie w Parku Etnograficznym	52
Dworek Żeromskiego i Centrum Edukacyjne „Szklany Dom” w Ciekotach	53
Dworek Laszczyków w Kielcach	54
Dworek Mikołaja Reja w Nagłowicach	54-55
Dom i Biblioteka Sichowska im. Krzysztofa i Zofii Radziwiłłów w Sichowie	55-56
Dwór w Śmitowie	56-57
Dwór i Fortalicja w Sobkowie	57-58
Dwór w Kotlicach	58-59
Dwór „Ostoja Dworska” w Cieśle	59
Dworek Niedzieli w Kazimierzu Wielkiej	60
Dworek Skorupskich w Sandomierzu	60-61
„Modrzewiowy Dworek” w Mircu	61
„Biały Dworek” w Mostkach	61-62
Dwór w Słupi Jędrzejowskiej	62-63
Dwór w Gnojnie	63
Zespół dworsko-parkowy w Łagiewnikach	63-64
Dwór w Kwilinie	64
Dwór w Smogorzowie	64-65
Dwór w Dźnie	65
Dworek Langiewicza w Wąchocku	66
Ruiny dworu w Bolminie	66
Dwór w Kikowie	67
Ruiny dworu obronnego w Modliszewicach	67-68
Dworek Osuchowskich w Pierocicach	68
Dwór w Węchadłowie	68-69
Zespół dworski w Bogusławicach	69
Dwór w Jaronowicach	69
Dwór w Krzelowie	70
Zespół dworski w Ludyni	70
Dwór w Skotnikach	71
Dwór w Widuchowej	71

WSTĘP

Zamki, pałace, dwory, rezydencje królewskie, szlacheckie i magnackie – wszystkie te obiekty kryje w sobie niewielkie, ale urokliwe województwo świętokrzyskie. Rozsiane po całym regionie budowle są zarówno jego wizytówką, jak i świadkami ciekawej historii tego obszaru. Niektóre nie przetrwały próby czasu, inne wciąż zachwycają swym pięknem i majestatem. Zarówno obronne warownie, jak i siedziby możnowładców kryją w sobie do dziś wiele tajemnic. To z nimi związanych jest wiele interesujących legend i opowieści przekazywanych z pokolenia na pokolenie. Duża część została wyremontowana i stanowi nie lada atrakcję turystyczną. To tu mieszczą się muzea, udostępniane są do zwiedzania zabytkowe wnętrza, odtwarzane malownicze ogrody. W prywatnych pałacach czy dworach oferowane są usługi noclegowe oraz gastronomiczne, organizowane są konferencje, szkolenia oraz imprezy. Klimatyczna sceneria średniowiecznych budowli obronnych w Chęcinach, Sandomierzu, Ujeździe czy Szydłowie stanowi doskonałe tło dla odbywających się w regionie wielu turniejów rycerskich, pokazów tańców dworskich oraz inscenizacji historycznych. Są też i takie obiekty, które wciąż czekają na odkrycie, nowego właściciela czy też renowację i opiekę. Ukryte w małych miejscowościach, choć opuszczone, wciąż zachwycają swą historią i pozwalają przenieść się w zamierzchłe czasy swej świetności. Zarówno te samotne obiekty, jak i te tłumnie odwiedzane przez turystów urzekają swym pięknem. Sprawdź czy nie urzekną i Ciebie!

ZAMKI

Zamek Krzyżtopór

w Ujeździe

Budzący zachwyt i zdumienie zamek Krzyżtopór należał do najbardziej oryginalnych i niezwykłych budowli w Polsce. Zajmująca ok. 1,3 ha powierzchni forteca posiadała 600 m murów, a do jej budowy zużyto: 11 tys. ton piaskowca kwarcytowego, 300 m³ piaskowca kunowskiego, 30 tys. dachówek, 200 tys. cegieł, 500 ton wapna palonego, 5 tys. m³ piasku oraz marmury, alabastry i egzotyczne drewno. W stajniach konie jadały z marmurowych żłobów, przeglądając się w kryształowych lustrach. Budynek miał również doskonale rozwiązany system wentylacyjny i grzewczy.

Instytucja Kultury
Zamek Krzyżtopór w Ujeździe
Ujazd 73, 27-570 Iwaniska
tel. 15 860 11 33
www.krzyztopor.org.pl

czynne:
kwiecień – wrzesień (8.00–20.00)
październik (8.00–17.00)
listopad – marzec (8.00–16.00)
wstęp:
bilety normalny – 8 zł, ulgowy 6 zł,
bilety grupowe odpowiednio 7 i 5 zł

dojazd: przy drodze nr 758
Iwaniska – Klimontów

W niedalekiej odległości od Opatowa, na terenie gminy Iwaniska, zachowały się ruiny największej i najwspanialszej siedziby magnackiej w Polsce i w Europie jaka powstała przed Wersalem. „Palazow in fortezza” (czyli pałac w fortecy) wybudowany został przez Krzysztofa Ossolińskiego w latach 1621 – 1644 wg projektu Wawrzyńca Senesa. Krzysztof Ossoliński, poseł województwa sandomierskiego na sejm w Warszawie, człowiek wykształcony i wielce zainteresowany sztuką oraz literaturą, po objęciu w 1619 r. posiadłości w Iwaniskach wraz Ujazdem postanowił wznieść budowlę, która przyćmi wszystkie inne powstające w tym czasie rezydencje. O wyborze miejsca na nową siedzibę zdecydowało prawdopodobnie dogodne położenie Ujazdu oraz zbocze stanowiące rodzaj naturalnej platformy z rozległym widokiem na dolinę Koprzywianki.

Obronny zamek wybudowano zgodnie z zamiłowaniem Ossolińskiego do symboliki i astrologii, wg wprowadzonego w Polsce w 1582 r. kalendarza gregoriańskiego. Wzniesiony na nietypowym planie pałac, wpisany w pięciobok bastionowej fortyfikacji, posiadał: 365 okien (ile dni w roku), 12 sal (ile miesięcy), 52 komnaty (ile tygodni) i 4 wieże (ile pór roku). W części centralnej budynek był dwupiętrowy, z eliptycznym wewnętrznym dziedzińcem połączonym tzw. szczygą z dużym dziedzińcem. Ponadto na osi posiadał ośmioboczną wieżę, słynącą ze stropu w formie akwarium z egzotycznymi rybami, do której przechodziło się przez salę balową. Całość założenia opasały ograniczone czterema wieżami mury oraz wały fortecne, do których przylegały boczne oficyny gospodarcze ze stajniami i wozownią w suterenach.

Do bramy wjazdowej prowadził arkadowy, jednoprzestawowy most zawieszony nad fosą. Od jej dekoracji (po lewej: przedstawienie Krzyża – symbolu wiary, po prawej: Toporu – znaku herbowego rodu Ossolińskich) pochodzi nazwa całości rezydencji, a mianowicie „Krzyżtopór”. W otoczeniu zamku znajdowały się również kwaterowe ogrody o powierzchni 1,6 ha w typie renesansowym. Rósł tu sprowadzone z Włoch egzotyczne drzewa i krzewy, kwiaty i zioła oraz znajdowała się oranżeria i rosarium.

Niestety Krzysztof Ossoliński niedługo cieszył się z tej pięknej i pełnej przepychu rezydencji. Zmarł niespodziewanie 24 lutego 1645 r. na febrę, a jego spadkobiercą został syn – Krzysztof Baldwin. W 1655 r., kiedy to kolejnymi właścicielami Krzyżtoporu byli Kalinowscy, twierdzę zdobyli Szwedzi. Opuszczając ją ograbili bogate wnętrza pałacu, a samą rezydencję zdewastowali. Źródła historyczne podają, iż już w 1770 r. „palazzo in fortezza” w wyniku walk konfederacji barskiej popadł w całkowitą ruinę.

W chwili obecnej ruiny zamku Krzyżtopór udostępnione są do zwiedzania. Równolegle prowadzone są prace budowlano-restauratorsko-konserwatorskie. Po ich zakończeniu przewiduje się, że na teren tej malowniczej rezydencji powrócą turnieje rycerskie oraz odbywać się będą inne ciekawe wydarzenia kulturalne.

Zamek Królewski w Chęcinach

Z królewskim zamkiem związana jest legenda jakoby to królowa Bona, po śmierci męża, wywoziła wozami skrzynie pełne skarbów. Kiedy przejeżdżała przez rzekę Nidę, drewniany most załamał się, a królewski skarb runął do wody. Królowa Bona wystąpiła z powrotem na zamek poświadczając z prośbą o pomoc, ale nie został on wpuszczony na teren warowni. Chciano, by choć część wywożonych skarbów pozostała w Polsce i w rezultacie skarb zatonął. Na pamiątkę tego wydarzenia do dziś dnia duch królowej Bony przechadza się po murach zamku w białej, powtórzyściej sukni.

Centrum Informacji Turystycznej
i Historycznej Gminy Chęciny
(kamienica „Niemcówka”)
ul. Małogoska 7, 26-060 Chęciny
tel. 41 315 18 29, www.cheцин.pl
www.zamekcheцин.pl

czynne:
koniec remontu zaplanowany zo-
stał na październik 2014r, do tego
czasu zamek oglądać można tyl-
ko z podnóża Góry Zamkowej

dojazd: przy drodze nr 7 Kielce-
Kraków, istnieje również dojeź-
dzie do zamku tzw. Ścieżką Mnicha
z centrum Chęciny

Na podstawie badań archeologicznych można domniemywać, iż zamek zbudowany został na przełomie XIII/XIV w. Jego pierwszym właścicielem był prawdopodobnie biskup krakowski Jan Muska-
ta, któremu książę Władysław Łokietek w roku 1306, w wystawionym przez siebie przywileju, nadał za-
mek Chęciński wraz z 11 wsiami. Budowla obronna
została wzniesiona z miejscowego wapienia na
skalistym wzgórzu (367 m n.p.m.) - na planie nie-
regularnego wieloboku. Dziedziny otaczały blisko
9-metrowe mury ze strzelnicami i gankiem dla stra-
ży, a całość kompleksu podzielona była na 2 części.
Zamek górny - starsza część - rozciągał się między
dwoma okrągłymi basztami, zamek dolny - młodsza
część wzniesiona na przełomie XIV/XV w. - peł-
nił funkcje gospodarcze i posiadał czworoboczną
basztę oraz furtkę sklepioną w gotycki łuk. Podczas

panowania Kazimierza Wlk. wzniesiono prostokątny budynek mieszkalny oraz wzmocniono wjazd do zamku budując przedramię, na którym powstała kaplica. Wjazd na teren warowni odbywał się przez most zakończony zwodzonym przęsłem oraz bramę zabezpieczoną żelazną kratą opuszczaną na noc.

Przez kolejne wieki zamek pełnił różne funkcje – od królewskiego skarbcza, poprzez rezydencje królewskich żon, aż po więzienie dla szlachty i wysoko postawionych jeńców. W roku 1554 królowa Bona, zamieszkująca ówczesnie zamek, opuściła go wywożąc na 24 wozach skarby tam zgromadzone. Po raz pierwszy zamek został zniszczony w 1607 r. przez rokoszan Zebrzydowskiego, kolejnych zniszczeń dokonali Szwedzi podczas Potopu, a następnie w 1707 r., kiedy to obiekt popadł w ruinę. Przez następne stulecia średniowieczne mury służyły głównie za darmowe źródło materiału budowlanego dla okolicznych mieszkańców.

W chwili obecnej (2014 r.) na zamku prowadzone są prace adaptacyjno-renowacyjne mające na celu jak najlepsze zabezpieczenie pozostałych ruin w celu udostępnienia ich turystom. Między innymi do istniejącego na jednej z wież punktu widokowego ma dołączyć kolejny, zlokalizowany na czworobocznej wieży zachodniej. Na górnym zamku zostanie odtworzony tzw. „dawny skarbiec”, dolny upiększą stylowe stragany rzemieślników i artystów ludowych, odbudowana będzie „studnia zamkowa” oraz powstanie amfiteatr. Całość ma zostać profesjonalnie podświetlona i uzupełniona o dodatkową infrastrukturę turystyczną: kawiarnie, toalety i parking.

Zamek Królewski w Sandomierzu

Prawdopodobnie pierwszy gród w miejscu obecnego zamku istniał już w wieku X. Kiedy w 1139 r. Sandomierz stał się stolicą księstwa dzielnicowego, stanowił jedną z rezydencji książęcych i został rozbudowany. Mieszkali w nim m. in. Henryk Sandomierski, Kazimierz Sprawiedliwy, Leszek Biały, Bolesław Wstydliwy i Leszek Czarny. Gród posiadał wał drewniano-ziemny, system zasieków i fosę.

W XIV w. gród stał się siedzibą starosty i czasową rezydencją podróżujących władców. Wówczas to król Kazimierz Wielki wybudował murowany zamek, wg kronikarza Janko z Czarnkowa, jako jeden z 32 wzniesionych w ramach akcji wzmocnienia obronności kraju. Zamek połączono z murami miejskimi. W 1480 r. dobudowano wieżę południowo-zachodnią, tzw. „kurzą nogę” – obecnie najstarszą zachowaną część zamku. W 1525 r. warownia została przekształcona na renesansową rezydencję wg projektu Benedykta zwanego „Sandomierzaninem”. Po zmianach dokonanych w latach 1617-1636 zamek posiadał trzy skrzydła mieszkalne zamykające dziedziniec z trzech stron. Od strony miasta dziedziniec ograniczony był murem kurtynowym z bramą, a wjazd prowadził

Muzeum Okręgowe
ul. Zamkowa 12
27-600 Sandomierz
tel. 15 832 22 65
www.zamek-sandomierz.pl

czynne:
pn. (11.00-15.00), wt.-pt. (10.00-17.00), sb.-nd. (10.00-18.00)
wstęp: bilet normalny - 8 zł, ulgowy - 6 zł, w poniedziałki wstęp na wystawy stałe bezpłatny

dojazd: dojazd i parking od
al. Jana Pawła II przy Bulwarach
im. Marszałka Piłsudskiego

poprzez drewniany most przerzucony nad parowem. Niestety w 1656 roku warownia została wysadzona w powietrze przez wycofujących się z miasta Szwedów. Ocalało jedynie skrzydło zachodnie. Od pocz. XIX w. zamek mieścił sąd i więzienie, a od 1986 r. jest siedzibą Muzeum Okręgowego.

Obecnie Muzeum Okręgowe w swych wnętrzach prezentuje wiele interesujących ekspozycji. Zobaczyć tu można następujące wystawy: „Dawna wieś Sandomierska”, „Ziemia Sandomierska w pradziejach i wczesnym średniowieczu”, „Krzemień pasiasty w biżuterii i małych formach zdobniczych”, „Lapidarium”, „Dzieje zamku sandomierskiego”, „Dawna kuchnia królewska – zbiory artystyczne. Rzemiosło – malarstwo (XVII-XX w.)” oraz ekspozycje dotyczące Jarosława Iwaskiewicza i Jana Pawła Mazurkiewicza. Dla chętnych organizowane są lekcje muzealne z zakresu sztuki, etnografii, archeologii, historii i literatury.

Zamek i mury obronne w Szydłowie

Według legendy nazwa miejscowości pochodzi od imienia zbójcy Szydło, który miał grasować w okolicach. Pewnego razu napadł on na orszak królewski i wywiązała się walka. Król w obawie przed bandą zbójcy klęknął na wzgórzu i obiecał, że jeśli pokona Szydłę i jego ludzi to wybuduje tu kościół. Modlitwy zostały wysłuchane. Król pokonał zbójców, za odzyskane kosztowności wybudował kościół, a powstałą osadę nazwał Szydłowem.

Z A M K I

1 lipca 1329 r. Władysław Łokietek nadał miejscowości Szydłów przywilej lokacyjny na prawie średzkim. Od tego momentu rozpoczął się dynamiczny rozwój osady wskutek czego, w poł. XIV w., król Kazimierz Wielki otoczył miasto murami obronnymi, wznosił warowny zamek i okazały kościół. Do wnętrza warowni dostać się można było przez jedną z trzech bram: Krakowską, Opatowską bądź Wodną. Królewski zamek, zlokalizowany wzdłuż muru, posiadał dwie kondygnacje, grube mury (1,7 m) i po 3 izby na każdym poziomie. W pn.-zach. narożniku wzniesiono dwie kamienne, cylindryczne wieże o średnicy ponad 10 m. Odnowiony w 1528 r. po pożarze zamek powiększony został o część rezydencjonalną. Nowy budynek posiadał po dwie izby na obu kondygnacjach oraz kwadratowy ryzalit wysunięty z elewacji południowej mieszczący zamkową kaplicę. Górne piętro

od strony murów nazwano Salą Rycerską. W XVI w. rozebrano obydwie wieże, a na miejscu jednej z nich (ślady fundamentów widoczne są do dziś) zbudowano dzisiejszy Skarbczyk. W XVI i XVII w. miasto dwukrotnie strawił pożar. Podczas potopu szwedzkiego w 1655 r. wojska szwedzkie i węgierskie zniszczyły większość budynków, zamek i część obwarowań miejskich. Całość założenia zamkowego odbudowano w XVIII w. na polecenie starosty szydłowskiego, hr. Józefa Zaluskiego. Do kolejnych zniszczeń doszło w czasie II wojny światowej, po zakończeniu której podjęto prace zmierzające do odbudowy osady oraz odrestaurowania zachowanych zabytków.

Obecnie to jedyne w województwie i Polsce środkowej miejsce z tak dobrze zachowanymi murami miejskimi i średniowiecznym układem urbanistycznym. Szydłów, zwany również polskim „Carcassonne”, stanowi perelkę

Punkt Informacji Turystycznej
ul. Targowa 3, 28-225 Szydłów
tel. 41 354 53 13
www.szydlow.pl

czynne:
muzeum czynne w sezonie:
pn.-pt. (7.30 – 18.00), sb.- nd.
(10.00-18.00), poza sezonem
(X-III) na żądanie po kontakcie
telefonicznym
wstęp: bilet normalny – 6 zł, ulgo-
wy – 4 zł

dojazd: Szydłów zlokalizowany
jest na skrzyżowaniu dróg wojewódzkich nr 756 Łagów – Stopnica i 765 Chmielnik – Staszów

architektoniczną regionu i urzeka przybywających tu turystów. W dawnym Skarbczyku mieści się sala tortur oraz muzeum prezentujące trzy ekspozycje: historyczną, archeologiczną i geologiczną. Dziedziniec zamkowy, zwłaszcza latem, stanowi doskonałą arenę dla rozgrywających się tutaj turniejów rycerskich (np. Turniej Rycerski o Miecz Króla Kazimierza Wlk. – lipiec) oraz innych wydarzeń kulturalnych (np. Święto Śliwki – sierpień). Ponadto można tu zobaczyć Salę Rycerską, wejść na mury obronne (zachowało się ich 680 m z ponad tysiąca), zwiedzić kościół pw. św. Władysława z XIV w. oraz synagogę z I poł. XVI w. Obok cmentarza parafialnego znajdują się ruiny dawnego kościoła pw. św. Ducha, a z trzech bram wjazdowych do grodu dzisiaj podziwiać można już tylko jedną – Bramę Krakowską.

wstęp: wolny

dojazd: zlokalizowany w pobliżu kościoła św. Bartłomieja, dojście z Rynku Dolnego do Górnego ul. Langiewicza lub od ul. Kieleckiej ul. Stoneczną

Zamek w Bodzentynie

W miejscu drewnianego dworu, zbudowanego przez biskupa krakowskiego Bodzantę z Jankowa, w II poł. XIV w. wzniesiono murowany, gotycki zamek z czworoboczną wieżą otoczony fosą. Powstał on z inicjatywy kolejnego biskupa – następcy Bodzanty – Floriana z Mokrska herbu Jelita. Warownia połączona z fortyfikacjami miejskimi przez kilka stuleci stanowiła ulubione miejsce pobytu duchownych. W II poł. XVI w. zamek został gruntownie przebudowany przez biskupa Franciszka Krasieńskiego na renesansową rezydencję z pomocą włoskiego budowniczego Jana Balcera (po 1586 r.). Nowy wygląd otrzymały elewacje, a ryzalit oraz prawdopodobnie cały budynek zwieńczono attyką. W 1691 r., dzięki dwóm bocznym skrzydłom, warownia uzyskała kształt podkowy. Po wybudowaniu w Kielcach Pałacu Biskupów Krakowskich obiekt stracił swe znaczenie i w XIX w. popadł w ruinę.

Niegdyś zamek był wielką rezydencją, na którą składał się też ogród włoski rozciągający się aż do terenu pobliskiego kościoła. Na przedzamczu zloka-

lizowanych było kilkanaście budynków gospodarczych w tym: piekarnia, rzeźnia, stodoły, wozownia, magazyny, a także drewniany dwór, zamieszkiwany przez właścicieli podczas licznych przebudów i remontów zamku. Dziś widoczne są tylko mury pierwotnej budowli, a jedynym elementem, który zachował się w nienajgorszym stanie jest późnorenesansowy portal główny wykonany z czerwonego piaskowca.

Zamek w Stopnicy

Zamek w Stopnicy wybudowany został w poł. XIV w. Niewiele wiadomo o losach stopnickiej warowni z okresu średniowiecza. Miała ona służyć jako stacja królewska w czasie drogi z Krakowa do Sandomierza (dowodem na to są chociażby udokumentowane pobyty Królowej Jadwigi i Władysława Jagiełły). Od 1421 r. zamek stał się siedzibą samodzielnego starostwa Stopnicy. Warownię zamieszkiwały kolejne magnackie rody: Ostrorogów, Zborowskich, Tarnowskich czy Ossolińskich. Po wojnie ze Szwedami, w poł. XVII w., zniszczony zamek przejął Jan Klemens Branicki – marszałek nadworny koronny. Doprowadzony niemalże do ruiny obiekt odbudował w stylu renesansowym. Za Eliasza z Granowa Wodzickiego budynek przeszedł kolejną modernizację. Z lustracji z 1789 roku wynika, że założenie składało się z głównego dworu oraz dwóch oficyn. Budynek główny posiadał dwie kondygnacje i pokryty był gontem. Obok oficyn zlokalizowane były murowane stajnie oraz wozownie, a dziedziniec otoczono ogrodzeniem. Od strony południowej rozciągał się ogród włoski z bramą kamienną, oranżerią, altanami, rezydencją ogrodniczą i kilkoma ziemnymi kondygnacjami.

Podczas ofensywy w 1944 r. budynek zamkowy został zbombardowany – spłonął dach i pierwsze piętro, zawaliły się sklepienia w części północnej i wschodniej. Podczas odbudowy zdjęto mury pierwszego piętra, a pałac jako parterowy budynek spełniał rolę punktu skupu Rejonowej Spółdzielni Ogrodniczo-Pszczelarskiej w Busku-Zdroju. W wyniku drastycznej przebudowy zamek zatracił cechy stylowe. W 2004 r. został przejęty przez gminę Stopnica i odbudowany na podstawie zdjęć oraz materiałów archiwalnych (w większości z lat 30. XX w.). Swą siedzibę ma w nim obecnie Gminne Centrum Kultury. Na parterze powstała sala widowiskowa oraz pomieszczenia ekspozycyjne, w których prezentowane są zbiory regionalne oraz eksponaty wypożyczone z Muzeum Narodowego w Kielcach. Na piętrze umieszczono bibliotekę oraz salę multimedialną. Wokół zamku odtworzony ma zostać park w stylu włoskim.

Gminne Centrum Kultury
ul. Kazimierza Wielkiego 15
28-130 Stopnica
tel. 41 377 98 50
www.gck.stopnica.pl

dojazd: przy drodze nr 73
Busko-Zdrój – Pacánów
kierunek Tarnów

Zamek w Ćmielowie

O zdobyciu przez Szwedów zamku w Ćmielowie krążyła legenda. Otoczona przez mokradła budowla słynęła jako twierdza nie do zdobycia. Szwedzi musieli więc postużyć

się niecnym fortem, by dostać się do jej wnętrza. Wiedzieli o panującym tu zwyczaju, wg którego młode pary tuż po ożenku wędrowały po okolicy bawiąc się z gospodarzami w ich dworach. Postanowili to wykorzystać – przygotowali fikcyjne wesele, żołnierzy przebrali w stroje orszaku weselnego i wystąpi do zamku. Bramy zostały oczywiście otwarte, a Szwedzi wdarli się do środka pokonując zaskoczonych właścicieli.

Istniejące obecnie ruiny to pozostałości po zamku wybudowanym w latach 1519-1531 przez Krzysztofa Szzydłowieckiego herbu Odrowąż. Obiekt usytuowany na wyspie pośród stawów składał się z dwóch części: właściwego zamku otoczonego wodą oraz przedzamcza z wieżą bramną na południu. Kiedy właścicielem fortyfikacji stał się Janusz Ostrogski (po 1606 r.) wzmocniono jego funkcje obronne budując w narożach cztery bastiony ziemne. W 1657 r. warownie zdobyli Szwedzi. Ostateczny upadek zamku nastąpił podczas wojny północnej w 1702 r., a duża jego część została rozebrana. W 1800 r. rezydujący w Ćmielowie Małachowscy próbowali odbudować fortyfikację. Wtedy to budynki przedzamcza zaadaptowano na browar. W pocz. XX w. funkcjonowała tu łaźnia parowa, natomiast podczas II wojny światowej (1944 r.) w wieży bramnej Niemcy okupanci utworzyli szpital wojskowy.

Nadzieja na odbudowę ruin pojawiła się, gdy w 2009 r. tereny, na których znajdowały się pozostałości warowni kupił prywatny przedsiębiorca. Chciał on powołać Centrum Edukacji Historycznej „Zamek Ćmielów”, którego zadaniem byłoby odrestaurowanie budowli i uczynienie z niej centrum kulturalnego i naukowego. Jednakże inwestor wycofał się ze swoich planów.

Do dzisiaj na wyspie zachowały się wysokie na kilka metrów resztki sześciobocznej wieży wraz z fragmentami murów. Z przedzamcza pozostała natomiast wieża bramna oraz przylegające do niej niesklepione budynki. Przy samej ziemi widać strzelnicę, co świadczy o znacznym zapadnięciu się murów na grząskim terenie.

dojazd: przy drodze nr 755
Ostrowiec Świętokrzyski – Ożarów, w Ćmielowie zjazd w ul.
Zamkową

Zamek w Międzygórzu

Niewiele pozostało ze wzniesionego przez Kazimierza Wielkiego zamku w Międzygórzu. Dziś z tej średniowiecznej budowli zachowały się zaledwie fragmenty murów północno – wschodniego skrzydła, malowniczo usytuowane na cyplu o stromych zboczach przy brzegu rzeki Opatówki. Zamek przekazany przez króla Kazimierza Wielkiego około 1370 r. Janowi Zaklicze – kanclerzowi Królestwa Polskiego, zbudowany został na planie prostokąta o pow. 1100 m². Wjazd do niego prowadził poprzez most nad fosą i bramę, a w przyziemiu znajdowały się otwory strzelnicze. Skrzydła mieszkalne wzniesione były z kamienia łamanego i tworzyły niewielki dziedziniec wewnętrzny. Istnieje teza, iż w miejscu gdzie obecnie znajdują się ruiny zamku, wcześniej istniało grodzisko pochodzące z czasów pierwszych Piastów.

dojazd: zjazd z drogi nr 77 Opatów
– Sandomierz w miejscowości Gołębiów
lub Kleczanów

Zamek

w Mokrsku Górnym

Usytuowany w zakolu rzeki Nidy zamek rycerski w Mokrsku wznosił pod koniec XIV wieku kasztelan radomski Klemens z Mokrska lub biskup krakowski Florian z Mokrska. W 1531 r. zamek oraz trzy okoliczne wsie zakupiła królowa Bona Sforza i prawdopodobnie na jej polecenie marszałek wielki koronny Piotr Kmity przekształcił go w renesansową rezydencję. Budowla, jeszcze kilkakrotnie przebudowywana, na przełomie XVIII/XIX w. przestała pełnić

dojazd: zjazd z drogi nr 7 Kielce – Kraków przed Mnichowem na Osowę, Piaski, Mokrsko. Ruina stoi na łące, prowadzi do niej droga gruntowa

funkcje mieszkalne i szybko popadła w ruinę.

Zamek zbudowany był na planie zbliżonym do prostokąta i otoczony fosą oraz wałem ziemnym od strony Nidy. Jego zachodnią kurtynę wypełniał dom mieszkalny posiadający cztery kondygnacje nadziemne i podpiwniczenia. Część reprezentacyjna rezydencji obejmowała trzecie piętro z obszerną salą i małą komnatą boczną. Wewnątrz

zamku znajdował się dziedziniec ograniczony z trzech stron murem obronnym. Od południa zlokalizowana była wysoka baszta bramna zbudowana na planie kwadratu, a na wyższych kondygnacjach na planie prostokąta.

Do naszych czasów z zamku zachowały się fragmenty ścian domu mieszkalnego i muru kurtynowego oraz mało czytelna fosa. Ruina stoi prawdopodobnie na prywatnej posesji, ale dostęp do niej nie jest ograniczony.

dojazd: zjazd z drogi nr 9 Opatów – Klimontów w Goźlicach na Wilkowice

Zamek w Ossolinie

Zamek w Ossolinie zbudowany został w 1633 roku przez wojewodę sandomierskiego Jerzego Ossolińskiego w miejscu starego zamku rycerskiego z XIV w. Zaprojektowany prawdopodobnie przez Wawrzyńca Senesę obiekt wzniesiono na planie regularnego czworoboku i otoczono murem. Po drugiej stronie warowni, dostępnej przez arkadowy most zarzucony nad lessowym wąwozem, znajdowały się zabudowania gospodarcze przedzamcza, również otoczone murem i zewnętrznymi umocnieniami bastionowymi.

Przy zamku powstał ogród, a same wnętrza rezydencji zachwycaly swym pięknem i bogactwem: biblioteka była wyłaczana, a komnaty posiadały złoczone gzymsy, kryształowe okna i sufit y z malowidłami. Kolejni właściciele w niewielkim stopniu przebudowywali swą siedzibę, a ostatni z nich - Antoni Ledóchowski, wykorzystywał zabudowania jako spichlerz i magazyn. W 1816 r. wysadził jednak zamek w powietrze chcąc uchronić swe dzieci przez zbyt nym rozpuszczeniem. Reszty zniszczeń dokonali okoliczni mieszkańcy oraz wojska sowieckie, które pozyskany z ruin gruz użyły do utwardzenia drogi dla czołgów podczas II wojny światowej.

Obecnie niewiele zostało z pięknej rezydencji Ossolińskich. Zachowała się kamienna arkada mostu nad parowem i ułomek bramy wjazdowej. Na szczycie wzgórza spotyka się natomiast gruz, kamienie i wejścia do zasypanych lochów.

Zamek w Tudorowie

Widoczna dziś wieża we wsi Tudorów to pozostałości średniowiecznej strażnicy. Najstarsza wzmianka dotycząca miejscowości oraz samego zamku pochodzi z 1371 roku, kiedy to ówczesny właściciel posiadłości - rycerz Pełka - wdał się w spór o zatrzymanie wody przy młynie i grobli.

Wybudowany na cele obronne tudorowski zamek stanowi dziś wysoka na 14 metrów, murowana wieża podzielona na trzy kondygnacje. Kiedyś towarzyszyły jej kamienno-ziemne obwarowania oraz fosa, której zarys widoczny jest do chwili obecnej. W czasie potopu szwedzkiego zamek został zniszczony, a wieża opustoszała.

Istniejąca do dziś kamienna wieża ma plan zbliżony do kwadratu o bokach 9,3 x 10,5 metra, a w jej wnętrzu zachowały się ślady po belkach drewnianych stropów. Współcześnie ruiny są własnością prywatną rzeźbkarza Gustawa Hadyny.

dojazd:
wieża zlokalizowana za Opatowem w stronę Lipnika, zjazd z drogi nr 9 w okolicach miejscowości Okalina

PAŁACE

Pałac

w Kurozwękach

Pałac w Kurozwękach, znany z dokumentu z 1400 r. jako „castrum Curoswank”, zbudowany został w II poł. XIV w. w rozlewiskach rzeki Czarnej jako jeden z pierwszych murowanych zamków rycerskich w Polsce. Wzniesiony prawdopodobnie przez Dobiesława miał kształt owalny oraz posiadał wieżę o funkcjach mieszkalnych i strzelniczych. Wewnątrz zamkniętego kamiennym murem dziedzińca znajdowały się również inne, już nie murowane lecz drewniane, zabudowania. Na przełomie kolejnych stuleci budowlę wielokrotnie przebudowywano nadając jej coraz bardziej reprezentacyjny charakter. W końcu XVIII w. założenie mieszkalno-obronne całkowicie przekształcono w barokowo-klasycystyczną rezydencję. Wówczas to, za czasów Macieja Sołtyka, głównym i największym pomieszczeniem stała się sala balowa, powstały nowe salony na piętrze skrzydła zachodniego i północnego, zmieniono skrzydło wschodnie i przerobiono kaplicę pałacową zdobiąc ją nową polichromią. Ostatnią przebudowę kurozwęcki pałac przeszedł w XIX w., kiedy to kolejny właściciel Paweł Popiel postanowił przenieść się do siedziby żony Emilii, córki Antoniego Sołtyka. Zmodernizował on wnętrza i dostosował do potrzeb rodziny. Rodzina Popielów gospodarzyła tu do 1944 roku, kiedy to zespół pałacowy przejęli Rosjanie. Po roku 1945 pałac upaństwowiono, by w 1991 roku majątek powrócił ponownie w ręce właścicieli.

Zespół Pałacowy
w Kurozwękach
ul. Zamkowa 3, Kurozwęki
28-200 Staszów
tel. 15 866 72 72, 15 866 72 71
fax. 15 866 72 36
www.bizony.com

czynne:
codziennie (10.00 - 18.00)
wstęp:
na teren pałacu - 3 zł bilet normalny,
2 zł - ulgowy; zwiedzanie pałacu
z przewodnikiem - 6 zł normalny,
5 zł - ulgowy; safari bizon - 6 zł
- normalny, 5 zł - ulgowy; muzeum
- 4 zł normalny, 3 zł ulgowy

dojazd:
zjazd z drogi nr 764 Raków
- Staszów bądź z drogi nr 765
Szydłów - Staszów

Obecnie w parkowo-pałacowym zespole uwagę przykuwa budynek zamkowy, a w nim bogato zdobiona, pięcioosiowa fasada oraz krążgankowy dziedziniec. Warto zwiedzić wnętrza kurozwęckiego pałacu wraz z piwnicami oraz skorzystać z noclegów w stylowych wnętrzach. Funkcjonuje tu również niewielkie muzeum, w którym znajdują się pamiątki rodziny Popielów oraz galeria obrazów Józefa Czapskiego. Niecodzienną atrakcją jest stado bizonów amerykańskich liczące kilkadziesiąt sztuk, które można oglądać z wnętrza wozu „safari bizon”. Miłośnicy aktywnego wypoczynku mogą pojeździć konno, rowerem, zagrać w paint-ball lub spróbować swych sił na zjeździe linowej. Dzieci ucieszy duży plac zabaw, mini zoo oraz poszukiwanie skarbu w kurozwęckich piwnicach. Po całodniowym zwiedzaniu na przybyłych gości czekają potrawy z bizona serwowane w pałacowej restauracji. Każdego roku w sierpniu na pobliskim polu kukurydzy wycinany jest kilkusetmetrowy labirynt, tworzący jedyną tego rodzaju atrakcję turystyczną w regionie. W 2013 r. zamiast kukurydzy posadzona została konopia włóknista, a motywem przewodnim był wiersz „Lokomotywa” i nazwisko jej twórcy: Juliana Tuwima. Obszar zespołu parkowo-pałacowego jest miejscem organizowania wielu imprez kulturalnych i artystycznych. Największe tego typu wydarzenie pn. „Dziki Zachód w Kurozwękach” odbywa się co roku w połowie sierpnia.

Pałac Biskupów Krakowskich

w Kielcach

Pałac posiada szeroko rozbudowaną ofertę edukacyjną: wykłady, seminaria, lekcje muzealne, warsztaty tkackie i malarskie, sobotnie warsztaty rodzinne, muzealny klub malucha. Wszystko to w oparciu o sztukę, kulturę, historię i przyrodę skupioną wokół ekspozycji muzealnych pałacu.

Zlokalizowany na Wzgórzu Zamkowym Pałac Biskupów Krakowskich to niezwykle cenna pamiątka architektoniczna - najlepiej zachowana w Polsce rezydencja epoki Wazów. Zbudowaną w latach 1637-1644 budowlę ufundował Jakub

Zadzik, kanclerz wielki koronny, sekretarz i doradca królów Zygmunta III Wazy i Władysława IV oraz biskup krakowski. W swej blisko 350-letniej historii pałac pełnił różne funkcje. Do 1789 roku była to jedna z rezydencji, w której czasowo przebywali biskupi krakowscy. W latach 1816–1826 obiekt mieścił siedzibę Dyrekcji Górnictwa, Sąd oraz Szkołę Akademyjno-Górnictwa – pierwszą w Polsce wyższą uczelnię techniczną. Od 1866 r. budynek zajmowały władze guberni kieleckiej, a w 1914 r. kwatrował tu ze swym sztabem Józef Piłsudski. W okresie II wojny światowej rezydencję zaanektowały niemieckie władze okupacyjne, po wojnie mieściły się tutaj biura Urzędu Wojewódzkiego. W roku 1971 w Pałacu Biskupów Krakowskich uroczystie otwarto dwie wystawy, a samą placówkę przekazano na cele ekspozycyjne istniejącego już od 1908 r. Muzeum Świętokrzyskiego. W uznaniu zasług dla rozwoju kultury i nauki oraz jego wielkiego znaczenia w 1975 roku Muzeum nadano tytuł Narodowego.

Pałac Biskupów Krakowskich zaprojektował (wg prof. Mariusza Karpowicza) Tomasz Poncino, architekt przybyły z Włoch. W I poł. XVIII wieku nadano mu ce-

Pałac Biskupów Krakowskich
– Muzeum Narodowe
pl. Zamkowy 1, 25-010 Kielce
tel. 41 344 23 18, 41 344 40 15
fax. 41 344 82 61
www.mnki.pl

czynne: wtorek–niedziela
(10.00–18.00); ostatnie wejście
45 min przed zamknięciem
wstęp:
bilet normalny – 10 zł, ulgowy – 8 zł,
grupowy odpowiednio 8 i 4 zł

dojazd: centrum Kielc w pobliżu
głównego deptaka ul. Sienkiewicza

chy rezydencji barokowej typu francuskiego, dobudowując skrzydło południowe (1732 r.) oraz północne (ok. 1745 r.). Piętrowy budynek wzniesiony na planie zbliżonym do kwadratu posiada narożne, sześcioboczne wieże, nakryte ażurowymi hełmami. Fasadę zdobią polichromowane kartusze z herbami: biskupa Zadzika - Korab, Wazów - Orzeł Polski ze snopkiem na piersi oraz kapituły krakowskiej - Trzy Korony (Aaron). Z tyłu rozpościera się ogród ozdobno-użytkowy, zwany włoskim. Dziś, po przeprowadzeniu rekonstrukcji, wokół środkowej, geometrycznej części wypelnionej kwiatami rosną jabłonie, a całość otaczają grabowe i lipowe alejki.

Na uwagę zasługują wnętrza pałacu, mieszczące szereg cennych i interesujących wystaw. Na reprezentacyjnym piętrze znajduje się ekspozycja XVII i XVIII-wiecznych wnętrz z jedną z największych kolekcji staropolskich portretów, zabytkowymi meblami, tkaninami tzw.: tapiseriami i kobiercami. W niektórych pomieszczeniach podziwiać można belkowane, modrzewiowe stropy, w innych rzadkie plafony ramowe wypelnione malowidłami z XVII wieku, pochodzące ze słynnego warsztatu krakowskiego mistrza Tomasza Dolabelli. Rezydencję z epoki Wazów wzbogacają eksponaty dawnego uzbrojenia historycznego. Wnętrza mieszczą także wystawy stałe: „Galerię malarstwa polskiego i europejskiej sztuki zdobniczej” (obrazy głównie Szermentowskiego, Hadziewicza, Boznańskiej, Pankiewicza) oraz Sanktuarium Marszałka Józefa Piłsudskiego. Na parterze pałacu organizowane są wystawy czasowe.

Pałac Henryka Sienkiewicza

w Oblęgorku

Pałac Sienkiewicza w swej ofercie ma ciekawe propozycje lekcji muzealnych, zajęć edukacyjnych oraz warsztatów. Poszukiwacze przygód mogą natomiast skorzystać ze specjalnie przygotowanego questu „Wokół Sienkiewiczowskiego Tuskulum”. Quest zawiera logiczne i pełne humoru zagadki, prowadzące uczestników krok po kroku do skrzyni ze skarbem. Po drodze mają oni szansę zapoznać się z najciekawszymi okazami fauny i flory w dawnej posiadłości pisarza oraz zachowanymi śladami jego obecności w tym miejscu.

Oblęgorek to miejscowość niezwykle związana i kojarzona z Henrykiem Sienkiewiczem. Zachwyceni twórczością pisarza Polacy ze wszystkich zakątków świata, z okazji 25-lecia pracy literackiej, z publicznej składki kupili dla niego pałacyk oraz 270-hektarowy majątek. Początkowo pisarz zamieszkał tu na stałe, lecz później inne względy spowodowały, że zamienił go na rezydencję letnią, w której przebywał do sierpnia 1914 r. Tu napisał m.in. „W pustyni i w puszczy”, fragmenty „Legionów”, czy nowelę „Dwie łąki”.

Od 1958 r. znajduje się tu muzeum biograficzne Henryka Sienkiewicza. Zobaczyć w nim można gabinet, salon, jadalnię, palarnię, sypialnię oraz liczne pamiątki pisarza i fotografie rodzinne. Od października 2012 r. na piętrze Pałacyku oglądać można nowoczesną, multimedialną wystawę biograficzno-literacką. Wystawa prezentuje pamiątki związane m.in. z 25-leciem jubileuszu pracy literackiej Sienkiewicza oraz jego działalnością pozaliteracką. Ponadto znajdują się tam również tłumaczenia jego powieści na różne języki oraz materiały związane z dwoma pogrzebami pisarza.

Muzeum Henryka Sienkiewicza
- O/Muzeum Narodowego
Oblęgorek, Aleja Lipowa 24
26-067 Strawczyn
tel. 41 303 04 26, 664 384 069
www.sienkiewicz.mnki.pl

czynne:

Od 1.04. do 31.10. (9-17), od 1.11.
do 31.03. (8-16). Ostatnie wejście
na godzinę przed zamknięciem.

wstęp:

bilet normalny - 8 zł; ulgowy - 4 zł
grupowe odpowiednio 7 i 3 zł

dojazd: z drogi nr 74 Kielce -
tódź, w miejscowości Kostomłoty
II skręcić na pierwszej sygnalizacji
światłowej w drogę nr 748 na Rudę
Strawczyńską. Dalej prosto do wsi
Chełmce i na skrzyżowaniu w prawo.
Po 2 km wjazd na parking przy
ul. Gimnazjalistów. Pałacyk usytu-
owany jest około 1 km od tego
miejsca; wiedzie do niego piękna,
czterorzędowa aleja lipowa.

Zespół parkowo-pałacowy

w Końskich

Zespół pałacowo-parkowy w Końskich powstał w latach czterdziestych XVIII wieku staraniem Jana Małachowskiego – kanclerza wielkiego koronnego, wg projektu wzorowanego na siedzibie królów saskich znajdującej się w Pillnitz koło Dreżna. Inwestycja nie została jednak w całości przeniesiona na grunt konecki, wybudowano tylko skrzydła pałacowe wraz z czterema pawilonami. Główny

korpus pałacu nigdy nie powstał. Kiedy dobra koneckie przeszły w ręce Stanisława Małachowskiego, kolejne obiekty architektoniczne uzupełniły założenie pałacowo-parkowe, a były to: glorieta, ogrodzenie wraz z basztami i „Domkiem Wnuczątów”, Świątynia Grecka, neogotycka kapliczka, altana oraz zaprojektowana przez architekta włoskiego pochodzenia, Franciszka Marię Lanciego – Oranżeria Egipska. Kompleks był kilkakrotnie przebudowywany, a sam park w czasach swej świetności uważany był za jeden z najpiękniejszych w Polsce. Po zakończeniu II wojny światowej zespół został upaństwowiony. Ograniczono jego powierzchnię budując szkołę, przedszkole, plac zabaw dla dzieci oraz dworzec kolejowy. W 2013 roku otoczenie skrzydeł pałacowych poddano rewitalizacji.

Obecnie podziwiać możemy wszystkie ww. obiekty, w których mieszczą się instytucje użytecz-

Centrum Informacji Turystycznej
ul. Partyzantów 1
26-200 Końskie
tel. 41 372 90 88
www.konskie.travel

czynne:
w godzinach pracy urzędu
wstęp: bezpłatny

dojazd: dojazd od strony Kielc
ul. Kielecką, następnie
ul. Krakowską aż do ul. Zamkowej,
od strony Warszawy ul. Warszawską,
ul. Piłsudskiego i ul. ks. Granata

ności publicznej (tj. Urząd Miasta i Gminy, Biblioteka Publiczna, Informacja Turystyczna, Dom Kultury, restauracja) oraz sam park z zabytkowym drzewostanem. Najstarsze z zachowanych dębów liczą ponad 250 lat. Rosną tu też wiekowe lipy, graby, klony, brzozy i jesiony, a także modrzew europejski, buk zwyczajny czy topola biała. Na terenie kompleksu odbywają się liczne imprezy kulturalno-oświatowe i sportowe, a obszar parku jest miejscem odpoczynku i spacerów zarówno dla mieszkańców, jak i turystów.

Zespół pałacowo-parkowy w Podzamczu Chęcińskim

Od 2010 r. teren i nieruchomości znajdują się w dyspozycji Regionalnego Centrum Naukowo-Technologicznego. Dzięki jego staraniom kompleks powraca swym wyglądem do czasów swej największej świetności. Udało się wyremontować dwór, odrestaurować bramę Jana III Sobieskiego oraz stworzyć przepiękny ogród włoski.

W miejscu dawnego folwarku, na początku XVII wieku, powstał dwór obronny na zlecenie starosty chęcińskiego, Jana Branickiego herbu Gryf. Kiedy to znajdujący się w pobliżu Zamek Królewski został zniszczony przez Szwedów, do Podzamcza przeniesiono siedzibę starosty chęcińskiego. Wtedy to dobudowano oficynę, a siedzibę obronną przekształcono na reprezentacyjny pałac, prawdopodobnie wg projektu architekta Tylmana z Gameren.

Współcześnie, z pierwotnego założenia zachował się główny budynek dworu obronnego, oficyna oraz resztki fosy, wykorzystywane obecnie jako staw. Wnętrze pałacu utrzymane jest w barokowym klimacie, zachowały się sklepienia kolebkowe i kolebkowo-krzyżowe. Dwór posiada dwa narożne alkierze, stanowiące charakterystyczny element architektury

Regionalne Centrum Naukowo-Technologiczne, Podzamcze 45
k. Chęciny, 26-060 Chęciny
tel. 41 343 40 50
fax. 41 307 44 76
www.rcnt.pl

czynne: 7.30-15.30
wstęp: bezpłatny

dojazd: lokalizacja przy drodze
nr 7 Kielce – Kraków

polskiej przełomu XVI i XVII w. Do zespołu należy również ozdobna brama wjazdowa w formie łuku triumfalnego, wzniesiona (według przekazów) na przywitanie króla Jana III Sobieskiego wracającego po zwycięskiej bitwie spod Wiednia. Brama została ufundowana przez Stefana Bidzińskiego w latach 1673-74. Zespół pałacowo-parkowy w Podzamczu Chęcińskim to jedyny na terenie województwa świętokrzyskiego przykład rezydencji z okresu tzw. dojrzałego baroku.

Pałac Wielopolskich (Ostrowiec Świętokrzyski) w Częstocicach

Muzeum
Historyczno-Archeologiczne
ul. Świętokrzyska 37, 27-400
Ostrowiec Świętokrzyski
tel./fax. 41 265 36 51
www.muzeumostrowiec.pl

czynne:
wtorek – piątek (9:00–16:00)
sobota – (10:00–15:30)
niedziela (12:00–16:30)
wstęp: bilet normalny – 5 zł,
ulgowy – 3 zł

dojazd:
zjazd z drogi nr 751 Nowa Słupia – Ostrowiec Świętokrzyski w Szewnej w ul. Świebólskiej. Pałac leży po prawej stronie.

Pałac w stylu eklektycznym zaprojektowany został przez Leandro Marconiego, syna słynnego architekta Henryka, pod koniec XIX w. na zlecenie Antoniego Edwarda Fraenkela. Budowę pałacu zakończono dopiero po zaślubinach córki kolejnego właściciela posiadłości Władysława Laskiego, Marii Laskiej z hr. Zygmuntem Wielopolskim.

Dwukondygnacyjny budynek posiada dekoracyjny portyk podjazdowy wsparty na ośmiu kolumnach, a nad gzymsem wieńczącym pałac umieszczone są dwie tarcze z herbami Wielopolskich (Starykoń) i Laskich (herbu własnego). Całość otacza zabytkowy park.

Od 1966 r. pomieszczenia pałacowe wykorzystywane są jako muzeum (najpierw było tu Muzeum Regionalne, a od 1986 r. Muzeum Historyczno-Archeologiczne). Zobaczyć w nim można wystawy prezentujące fajans i porcelanę śmiełowską z XIX-XX w., galerię portretów książąt i królów polskich z końca XVIII w. wzoro-

wanych po części na poczcie królów M. Bacciarellego oraz wystawę przybliżającą dzieje Ostrowca od końca XVI w. do 1939 r. W związku z nową funkcją, jaką miał pełnić pałac, przebudowano jego wnętrza dostosowując je do wymagań sal wystawowych.

Pałac Wielopolskich w Chrobrzu

W 2000 r. sala balowa pałacu przekształciła się w salę balową w Odolanach na potrzeby kręconej tu adaptacji filmowej „Przedwiośnia” Stefana Żeromskiego w reżyserii Filipa Bajona.

Pierwszy pałac w tej miejscowości zbudowany został ok. 1550 roku przez Stanisława Tarnowskiego. Po około półtorawiecznym panowaniu kolejnych właścicieli - Myszkowskich - posiadłość trafiła w ręce Wielopolskich. To właśnie margrabia Aleksander Wielopolski wybudował obecny późnoklasycystyczny pałac, a jego zaprojektowanie zlecił słynnemu architektowi Henrykowi Marconiemu. Wzniesiony w latach 1857-1860 obiekt, otoczony naturalnym parkiem, stał się siedzibą rodową Wielopolskich.

Pałac jest piętrowy i posiada dwutraktowy układ wnętrz. Na osi głównej znajdował się hall, a za nim sala balowa z kasetonami autorstwa Andrzeja Pruszyńskiego. We wschodnim skrzydle mieściła się sala myśliwska, kaplica, jadal-

Ośrodek Dziedzictwa Kulturowego i Tradycji Rolnej Ponidzia
ul. Parkowa 14, Chroberz
28-425 Złota
tel. 519 145 533, 660 271 154
41 356 40 03 wew. 33
www.palac.chroberz.info

czynne:

(okres letni) środa-czwartek
(11.00-17.00), piątek-niedziela
(11.00-18.00), (okres zimowy)
środa-niedziela (11.00-16.00)

dojazd:

zjazd z drogi nr 766 Pińczów – Kozimierza Wielka w miejscowości Skrzypiów (zaraz za Pińczowem) na Młodzawy Duże i dalej Chroberz

nia i kredens, a w zachodnim biblioteka oraz gabinet margrabiego. Całe piętro mieściło niegdyś pokoje właścicieli (sypialnie) oraz pokoje gościnne.

Wielopolscy byli właścicielami pałacu do 1945 r. Po wojnie obiekt został przekazany na cele oświatowe i do niedawna mieścił się w nim Zespół Szkół Rolniczo-Hodowlanych. Obecnie wyremontowany budynek stanowi siedzibę Samorządowego Ośrodka Dziedzictwa Kulturowego i Tradycji Rolnej Ponidzia. Zobaczyć tu można unikatowe wystawy prezentujące historię Ponidzia, poczynając od czasów neolitu, poprzez epokę brązu i żelaza, aż po dzieje nowożytne (w oparciu o najciekawsze odkrycia archeologiczne z Pełczysk), wystawy przedstawiające bogatą historię ordynacji Myszkowskich i Wielopolskich oraz losy partyzanckiej Republiki Pińczowskiej 1944. Przy ośrodku działa punkt informacji turystycznej oraz odbywają się liczne imprezy kulturalne. W parku podziwiać można wiele ciekawych okazów drzew oraz skansen maszyn rolniczych.

Pałac Kołłątajów

w Wiśniowej

Pod wzgórzem, naprzeciwko pałacu, znajduje się tajemnicza, wydrążona w lessie piwnica (prawie całkowicie zasypana). Jej długość sięga kilkunastu metrów. Kiedyś z pewnością stanowiła wejście do systemu piwnic i była połączona z usytuowanym nieopodal dworem lub niedużym drewnianym zamkiem, zniszczonym ponoć podczas „potopu szwedzkiego”.

Izba Biograficzna H. Kołłątaja
i Konstytucji 3 Maja
Wiśniowa 69 (szk. podstawowa)
28-200 Staszów
tel. 15 866 86 10

czynne: w czasie roku szkolnego
pn.: (9.50-10.35), wt.: (10.55-11.40), pt.: (12.45-13.30), pozostałe terminy po wcześniejszym uzgodnieniu

Na początku XVIII wieku, kiedy wieś przeszła we władanie Tarłów, zbudowano w Wiśniowej dwór, przy projektowaniu którego swój udział miał podobno sam Tytman z Gameren. Kolejny jego właściciel – starosta trzeńskiego Rafał Kołłątaj, przekształcił obiekt w barokowo-klasycystyczną rezydencję. Prawdopodobnie na początku XIX w. miał w niej przebywać sam Hugo Kołłątaj, którego serce spoczywa w miejscowym kościele. Wg lokalnych opowieści zaprojektował on park otaczający pałac, a w bibliotece głównej zgromadził ogromny księgozbiór. W 1967 r. dzięki staraniom Jana Górala w jednym z pomieszczeń powstała Izba Pamięci Hugona Kołłątaja. Można w niej zobaczyć

oryginalne listy, książki i obrazy oraz zapoznać się z życiem tego sławnego Polaka.

Sama rezydencja sprawia duże wrażenie. Bryła jest prosta i nakryta czterospadowym dachem. Od strony ogrodu uwagę zwraca sześć wysokich kolumn oraz duże okna przeszklonej klatki schodowej. Uszkodzony podczas II wojny światowej pałac został odbudowany w latach 60-tych i przekazany na cele oświatowe. Obecnie oprócz Izby Pamięci mieści również szkołę podstawową oraz bibliotekę.

dojazd: zjazd w połowie drogi między Staszowem a Bogorią (droga nr 757 na Opatów) – kierunek na Wiśniów

Pałac

w Czyżowie Szlacheckim

Jak głosi legenda, dwór w Czyżowie zbudowany został na wzniesieniu. Podanie mówi, iż nie było to w całości wzniesienie pochodzenia naturalnego, ale usypali je Tatarzy zanim wybudowano na nim strażnicę obronną. W dobie ciągłych wojen i rabunków Tatarzy dostali się w ręce sandomierskiego rycerza Zakliki z Międzygórza. Miał on z rozkazu króla wznieść twierdzę w Czyżowie, wzorem Międzygórza i Tudorowa, na trudno dostępnym wzgórzu. Ponieważ takowego nie było – pojmani Tatarzy miesiącami nosili ziemię w wiklinowych koszach, aż usypali odpowiedniej wielkości i wysokości wzniesienie. I tak stanął na nim gotycki kasztel z cegły i białego kamienia.

Czyżów Szlachecki to niewielka miejscowość słynąca ze znakomicie odrestaurowanego pałacu z 1740-1751 roku. Zbudowany on został przez kasztelana połanieckiego Aleksandra Czyżowskiego w miejscu zniszczonej przez Szwedów

Pałac w Czyżowie Szlacheckim
Czyżów Szlachecki 17
27-630 Zawichost
tel. 15 835 51 45
fax. 15 835 51 44
www.hotel-czyzow.pl

wstęp:
bezpłatny, płatne atrakcje

dojazd:
jadąc drogą nr 755 z Ożarowa
do Zawichostu należy w Czy-
żowie Szlacheckim skręcić w
pierwszą drogę w prawo

gotyckiej warowni. Współczesny pałac reprezentuje późny barok, posiada dwie kondygnacje, arkadowe przyziemie w elewacji frontowej oraz bogato zdobiony portal. Otoczenie stanowią pozostałości parku krajobrazowego. Obecnie w pałacu mieści się ośrodek wypoczynkowo-turystyczny z apartamentami, posiadający sale konferencyjne, boiska sportowe, stawy rybne oraz własne konie wykorzystywane m.in. w hipoterapii. Obiekt jest zawsze otwarty dla turystów i zwiedzających.

W najbliższym otoczeniu pałacu zlokalizowany jest leśny rezerwat przyrody „Zielonka”. Malownicze ścieżki rezerwatu poprowadzone między sędziwymi dębami, lipami i wiązami zachęcają do spacerów i wypoczynku na świeżym powietrzu.

Willa (pałac) Hueta

w Kielcach

Zlokalizowana przy ul. Słowackiego 25 w Kielcach willa zbudowana została w 1908 r. przez nauczyciela rysunku i malarstwa Władysława Hueta. Huet – znawca i miłośnik dziejów architektury, wystawił neorenesansowy budynek, w którym w części tylnej zastosował spotykane we Francji rozwiązanie, tzw. porte-fenetre (wyjście na ogród przez szklane drzwi – okno). Od frontu natomiast przyozdobił willę dużym tarasem z głowami sfinksów i zastosował okrągłe okna.

W chwili obecnej willa należy do prywatnych właścicieli, którzy przywrócili jej dawny blask, wyremontowali obiekt i dostosowali go na potrzeby hotelu i restauracji. Obiekt posiada 12 luksusowych pokoi, podziemny garaż, salę bankietową oraz niewielkie spa (jacuzzi i siłownia). W klimatycznej restauracji serwowane są potrawy kuchni francuskiej oraz polskiej.

Willa Hueta w Kielcach
ul. Słowackiego 25, 25-365
tel. 41 241 28 88
fax. 41 241 28 89
www.willahueta.pl

dojazd: obiekt zlokalizowany
w centrum Kielc, ok. 1 km od
placu Wolność

Pałac Tarnowskich (myśliwski) w Ostrowcu Świętokrzyskim

W latach 1898-1903, na wykupionym przez hr. Zygmunta Wielopolskiego terenie, wybudowano pałacyk myśliwski, w którym umieszczono kancelarię nadleśnictwa ostrowieckiego. Budynek służył Wielopolskiemu do celów reprezentacyjnych i mieszkalnych, ponadto często rozpoczynano tu i kończono po-

Pałac Tarnowskich – Hotel ***
ul. Kuźnia 54, 27-400
Ostrowiec Świętokrzyski
tel. 41 266 12 34
fax. 41 266 18 66
www.palac.tara.kielce.pl

dojazd: w Ostrowcu Świętokrzyskim zjazd z drogi nr 9
Radom – Opatów w ul. Żeromskiego, jadąc od Kielc zjazd z drogi nr 751 w ul. Szewieńską i dalej w ul. Żeromskiego

lowania. W 1929 r. rezydencję zakupił nadleśniczy Józef Mikusiński – zięć hrabiego. W okresie II wojny światowej w pałacyku mieściło się kasyno dla niemieckich oficerów, natomiast po jej zakończeniu przeniesiono tu szpital zakaźny. W kolejnych latach budynek wykorzystywany był na cele oświatowe. Po częściowym spaleniu trafił w ręce prywatne.

Obecni właściciele odrestaurowali pałac i urządzili w nim trzygwiazdkowy hotel. Piękne, zabytkowe wnętrza zachęcają do zatrzymania się w obiekcie na dłużej, a zlokalizowana w odremontowanych piwnicach restauracja daje możliwość skosztowania kuchni staropolskiej. W otaczającym rezydencję parku wzniesiono drewnianą chatę myśliwską przystosowaną do organizacji imprez plenerowych.

Pałac Radziwiłłów w Rytwianach

Rytwiański pałac swymi korzeniami sięga połowy XIX wieku. W latach 1853-1855 na terenie dzisiejszego parku zbudowano cukrownię, której jedna część stanowiła magazyn, a druga dom mieszkalny dyrektora cukrowni. Kiedy syn Róży Potockiej i Mikołaja Macieja Radziwiłła – Artur został samodzielnym gospodarzem, Rytwiany stały się drugą po Sichowie siedzibą

rodu Radziwiłłów. Strawiony pożarem w 1924 roku budynek cukrowni kazał rozebrać, a magazyny przebudował na wygodny dwór-pałac.

Usytuowana w malowniczym parku, zabrana budowla pełni obecnie funkcję hotelu o nazwie „Rytwiany”. Wyremontowany w 1997 roku obiekt posiada ponad 50 miejsc noclegowych oraz świadczy usługi gastronomiczne i konferencyjne. Ponadto ten trzygwiazdkowy hotel oferuje usługi typu wellness, spa oraz organizuje turnusy rehabilitacyjne.

Hotel „Rytwiany”
ul. Artura Radziwiłła 19
28-236 Rytwiany
tel. 15 864 32 56
tel./fax.15 864 74 12
www.hotelrytwiany.pl

dojazd: zjazd z drogi nr 764
Staszów – Połaniec

Pałac Tomasza Zielińskiego

w Kielcach

W sąsiedztwie współczesnego Parku Miejskiego im. Stanisława Staszica, wg XVI-wiecznych źródeł, stał dwór, który zamieszkiwali krakowscy infulaci. Otoczony był zabudowaniami folwarcznymi. W roku 1752 w pobliżu stajen i dawnego spichlerza folwarcznego urządzono maneż, tzw. „rajsulę”, czyli szkołę jazdy

Dom Środowisk Twórczych
ul. Zamkowa 5, 25-009 Kielce
tel. 41 368 20 54
tel./fax. 41 368 20 53
www.palacyzielinskiego.pl

dojazd: wejście od ulicy
Zamkowej w Kielcach

konnej. W XIX w. przekształcono ją w rezydencję mieszkalną, a w 1847 r. wydzierżawiono Tomaszowi Zielińskiemu – mecenasowi sztuk pięknych i miłośnikowi starożytności. Powstał wówczas romantyczny zespół pałacowo-ogrodowy ogrodzony murem z ciekawą neogotycką basztą, tzw. „Plotkarką” oraz wybudowano oficynę zróżnicowaną wysokościowo na trzy człony: wieżę, oranżerię i basztę. W południowo-zachodniej części posesji wzniesiono pawilon oraz stajnię z wozownią, którą połączono z głównym budynkiem pałacu bramą nakrytą półkolistym łukiem. Obecnie w pałacu mieści się Dom Środowisk Twórczych oraz kawiarnia ze sceną letnią (odbywają się tu koncerty i seanse filmowe).

„Zameczek neogotycki” w Bliżynie

Położony na skarpie w pobliżu rzeki Kamiennej neogotycki budynek to dawna oficyna dworska z I poł. XIX w. W czasie jej budowy właścicielami dóbr bliżyńskich byli Potkańscy z Potworowa, a następnie Wielogłównscy.

Oficina - pozostałość dawnego założenia pałacowego - stanowi jeden z nielicznych przykładów ziemiańskiej architektury neogotyckiej. Niestety leżący nieopodal klasycystyczny pałac z końca XVIII w. został zniszczony w I ćw. XX w., a jego reszta została przebudowana. Oficyna, wzniesiona na rzucie litery T, posiada narożną rotundę od pd.-zach. oraz wieżyczkę nakrytą stożkowym daszkiem w elewacji tylnej. Jej pierwotny układ uległ zatarciu w czasie remontu w 1976 r. (m.in. zlikwidowano klatki schodowe w wieżach).

W czasie II wojny światowej obiekt służył Niemcom, którzy urządzili w nim komendanturę obozu pracy i obozu koncentracyjnego działającego na terenie zakładów chemicznych w Bliżynie („filia Majdanka”). W 2006 r. budynek przeszedł gruntowny remont i obecnie mieści Gminny Ośrodek Kultury.

Gminny Ośrodek Kultury
ul. Staszica 16d, 26-120 Bliżyn
tel. 41 254 16 76
www.gokblizyn.pl

dojazd: przy drodze nr 42
Końskie - Skarżysko-Kamienna

Pałac Wielopolskich

w Pińczowie

Pałac Wielopolskich został wzniesiony w ramach całego zespołu w latach 1773-1784 z inicjatywy Franciszka Wielopolskiego, marszałka nadwornego koronnego. Zlokalizowano go u podnóża Góry Zamkowej, na południe od zamczyska istniejącego tu od czasów starożytnych. Rodzina Wielopolskich nigdy w nim jednak nie zamieszkała. Rezydencja przez lata dzierżawiona była lokalnej inteligencji urzędniczo-nauczycielskiej.

Dawny zespół pałacowy
Wielopolskich w Pińczowie
ul. Piłsudskiego 14
28-400 Pińczów

wstęp: bezpłatny
na teren przed obiektem

dojazd:
pałac zlokalizowany przy
wjeździe do Pińczowa od strony
Kielc po prawej stronie

Zespół pałacowo-parkowy składał się z piętrowego pałacu, prostokątnego dziedzińca, budynków gospodarczych, oficyny oraz parku w typie późnobarokowym. Sam pałac zbudowany został na planie w kształcie litery L, ze skrzydłem przy narożu północnym. Fasadę frontową ozdabiały widoczne do dziś dwie stiukowe płaskorzeźby przedstawiające sceny figuralno-antyczne, natomiast tympanon (trójkątne zwieńczenie dachu) obrazował kartusz Wielopolskich. Układ wnętrza zatarty został w XIX w. z powodu przebudowy pałacu na wydzierżawione władzom szkolnym gimnazjum.

Posiadłość znajdowała się w rękach Wielopolskich do roku 1939. W czasie wojny, zajęta przez Niemców, mieściła m.in. posterunek żandarmerii. Po jej zakończeniu obiekt oddano oświacie i do dziś mieści siedzibę liceum ogólnokształcącego. Jego nowe budynki wzniesiono obok pałacu w 1963 r.

Pałac Dobieckich

w Łopusznie

Zlokalizowany na końcu wsi pałac wzniesiony został w 1897 r., a zaprojektował go syn wybitnego architekta pochodzenia włoskiego Henryka Marconiego – Władysław. Jego fundatorami byli ówcześni właściciele Łopuszna – Dobieccy. Zbudowany na miejscu starego, drewnianego dworu obiekt posiada liczne wnętrza, ryzality oraz dobudowaną w narożniku okrągłą wieżę. Na uwagę zasługuje również zachowana na terenie parku późnobarokowa brama z I poł. XVIII wieku.

Po II wojnie światowej przeprowadzono remont pałacu i zaadaptowano go na szkołę. W chwili obecnej znajduje się tu Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych, a w sąsiednim budynku po spichlerzu działa internat.

Pałac Dobieckich w Łopusznie
Zespół Szkół
Ponadgimnazjalnych nr 5
ul. Konecka 2
26-070 Łopuszno
tel. 41 39 14 926
www.zsp5lopuszno.pl

dojazd:
pałac zlokalizowany przy drodze nr 728 kierunek na Końskie

Zespół pałacowy Tarnowskich w Piotrkowicach

Zespół Placówek Oświatowych
w Piotrkowicach
ul. Tarnowskich 1, Piotrkowice
26-020 Chmielnik
tel. 41 354 90 12

dojazd:
dojazd z drogi 73 Kielce
- Busko-Zdrój

Zespół pałacowy, wybudowany w 1780 r. przez Joachima Tarnowskiego, obejmuje wapienne wzgórze na pd.-wsch. od Piotrkowic, zwane „Tarnoskałą”. Murowany z kamienia polnego kompleks nie miał jednego głównego gmachu. Tworzyły go cztery klasycystyczne pawilony, z których południowy i wschodni zbliżone były do siebie półkolistymi budynkami stajni i wozowni. Do dzisiaj zachowały się tylko 3 z nich, a w nich - marmurowe kominki i kafłowe piece. W pawilonie na uwagę zasługują stiukowe, klasycystyczne dekoracje ze scenami pasterskimi oraz symbolami pór roku. Sam pałac otoczony jest parkiem z przepięknymi okazami dębów i sosen.

W 1898 r. posiadłość zakupili Jągniątkowscy, którzy założyli tu zakład hydroterapii i letnisko funkcjonujące do 1917 r. Obecnie w budynkach zespołu pałacowego Tarnowskich mieści się szkoła i przedszkole.

Pałac Badenich

w Bejskach

Neoklasycystyczny pałac w Bejskach zwany jest również małym Belwederem, ze względu na podobieństwo do warszawskiego obiektu będącego dziełem tego samego architekta. Zbudował go w roku 1802 Jakub Kubicki dla Marcina Badeniego, późniejszego ministra sprawiedliwości Królestwa Polskiego. Usytuowana na zboczu piętrowa budowla powstała na planie prostokąta. Od frontu posiada wgłębny portyk z czterema doryckimi kolumnami, natomiast w przyziemiu obiektu znajduje się sztuczna grotta z kamieniami. Za czasów świetności Badenich piętro zarezerwowane było na sypialnię z kaflowymi piecami, archiwum i bibliotekę, natomiast parter pełnił funkcję reprezentacyjną. Gośćmi gospodarza były takie osobistości jak: Franciszek Karpiński, Julian Ursyn Niemcewicz czy Stanisław Staszic. Najciekawszym pomieszczeniem wewnątrz pałacu był wysoki na dwie kondygnacje salon. Posiadał on na ścianach między wnękami malowidła w stiukowych obramieniach: medalliony z postaciami muz, udekorowany stiukową kratą sufit oraz podłogę z wielobarwnego drewna z motywem wieloramiennej gwiazdy w otoku.

Obecnie pałac otoczony pozostałościami parku krajobrazowego z II poł. XIX w. mieści Dom Pomocy Społecznej, a jego zabytkowe pomieszczenia udostępnione są do zwiedzania.

Dom Pomocy Społecznej
Bejsce 230, 28-512 Bejsce
tel. 41 351 10 03
fax. 41 351 11 59 wew. 25
www.dpsbejsce.strefa.pl

dojazd: zjazd z drogi nr 768
Kazimierza Wielka – Brzesko w
miejscowości Dobiesławice na
Bronczyce i Bejsce

Pałac dyrektora gimnazjum w Kielcach

Zlokalizowany obecnie przy ul. Jana Pawła II 8 (a dawniej na terenie kanonii zwanej Głębooczka) eklektyczny pałacyk zbudowany został ok. 1886 roku. Jego autorem był Franciszek Ksawery Kowalski, który zaprojektował budynek przypominający swym rzutem kształt litery H. Pałacyk jest parterowy, posiada suterенę, a wschodnia, siedmioosiowa elewacja dzięki ryzalitom dzieli się na trzy części. Całość pokrywa dwuspadowy dach.

dojazd: obiekt zlokalizowany
w centrum Kielc, w pobliżu
Parku Miejskiego

Obecny pałacyk zamieszkiwany był przez scholastyków (nauczycieli), inspektorów szkolnych, a potem dyrektorów szkół. Po powstaniu stycznio-wym i kasacie wszystkich kanonii obiekt przeznaczono dla dyrektora Gimnazjum Rządowego, m.in. Szewierana Januاریewicza Woronkowa, wspomina-nego przez Żeromskiego jako srogiego „tyrana” (z wierzchu), a w gruncie rzeczy niedołąęznego sa-

fandutę. W latach 1952-1975 mieściła się tu Ekspozytura Programowa Polskiego Radia. Wówczas to pracujący dla radia dziennikarze, zbierając materiały reporterskie, nosili na plecach magnetofony ważące ok. 20 kg. W chwili obecnej pałacyk stanowi siedzibę Towarzystwa Ubezpieczeń i Reasekuracji Warta.

Pałacyk Hönigmana w Kielcach

Pałacyk przy ul. Kościuszki 6 zbudowany został (wg J. L. Adamczyka) ok. 1876 r. przez Jana Hönigmana – bogatego kieleckiego kupca i właściciela hotelu, delikatesów, placu i budynku „Wójtostwa” przy Starym Rynku. Zaprojektowaną prawdopodobnie przez Franciszka Ksawerego Kowalskiego rezydencję Jan senior podarował dużo młodszej od siebie żonie Marii z domu Krauze.

Pałacyk posiada parterowe wejście główne poprzedzone tarasem oraz dwa piętrowe skrzydła wysunięte w formie ryzalitów. W późniejszych latach dobudowano do nich dwa arkadowe przedsionki, które nakryto tarasami. W latach 60. XX w. wydłużono skrzydło północne w kierunku wschodnim. Na elewacjach bocznych, w jednej z czterech nisz na piętrze, zachowało się popiersie kobiece. Obecnie wyremontowany pałacyk stanowi siedzibę kieleckiego oddziału Banku Zachodniego WBK.

dojazd:
obiekt zlokalizowany w centrum
Kielc, w pobliżu Kieleckiego
Centrum Kultury

Pałac

w Zborowie

Pałac w Zborowie powstał w XVI lub w XVII w. i był siedzibą rodową magnackiej rodziny Zborowskich herbu Jastrzębiec. Pierwotnie renesansowa rezydencja przebudowana została na klasycystyczną, prawdopodobnie przez ko-

dojazd:
przy drodze Stopnica
– Solec-Zdrój

lejnego jej właściciela Ignacego Wielogłowskiego. Fakt ten upamiętnia wyryta na fryzie ryzalitu data 1803 r. Pozostawiono potężne mury oraz sklepienia przyziemia i piętra, a dobudowano piętro.

Budynek pałacu, wzniesiony na rzucie prostokąta, posiadał od wschodu półokrągłą basztę ze schodami oraz ryzalit poprzedzony gankiem kolumnowym z balkonem na I piętrze. Kuchnia pałacowa stanowiła odrębny budynek, połączony

z pałacem wąskim przejściem. Wewnątrz, na parterze mieściła się obszer-na sień z klatką schodową, na pierwszym piętrze znajdował się przedpokój i salon na osi, a na drugim m.in. kaplica. Piętra posiadały układ dwutraktowy. Do dzisiaj na uwagę zasługują zachowane XVI/XVII-wieczne sklepienia krzyżowe i kolebkowo-krzyżowe z dekoracjami stiukowymi z 1803 r.

Prócz samego pałacu zachował się spichlerz z końca XVIII lub pocz. XIX w. oraz pozostałości pięknego, XIX-wiecznego parku z aleją grabową. Do końca XX w. obiekt mieścił dom pomocy społecznej, obecnie nie jest użytkowany.

Pałac Tartów w Podzamczu Piekoszkowskim

Pałac w Podzamczu
Piekoszkowskim
ul. Zamkowa, Podzamcze
Piekoszkowskie
26-065 Piekoszów

dojazd: zjazd z drogi nr 786
Kielce – Piekoszów
w ul. Źródłanę na Podzamczu

Kilkanaście kilometrów od Kielc wzniesiono w latach 1645-50, wzorowaną na kieleckim Pałacu Biskupów Krakowskich, rezydencję Jana Aleksandra Tarło. Jej powstanie wiąże się z ciekawą anegdotą, która mówi o tym, iż na jednym z przyjęć zorganizowanych przez biskupa Jakuba Zadzikę w jego kieleckiej posiadłości pogardliwie odmówił on przyjęcia zaproszenia

od wojewody Tarło mówiąc: „Po chałupach nie jeżdżę”. Urażony Tarło miał powiedzieć: „Zapraszam zatem ekscelencję do siebie do Piekoszowa za dwa lata, do takiego samego pałacu, jaki ekscelencja tu posiadasz”. I jak zapowiedział tak uczynił.

Analogii do biskupiej rezydencji jest sporo. Obiekt zbudowany wg kieleckich wymiarów posiada w narożach sześcioboczne baszty oraz trzy

wielkie okna na osi piętra. Podobne jest również rozwiązanie loggii i obramień okiennych. Występują tu jednak również istotne różnice. Zupełnie inaczej rozwiązano dach: w kieleckim pałacu dwa równoległe dachy nakrywają szeroki korpus budowli, w Podzamczu zastosowano dach łamany, tzw. „krakowski”. Piekoszowska budowla różni się też detalami kamieniarki, która jest bardziej prymitywna niż w rezydencji biskupiej.

Dziś pałac pozostaje w ruinie, a po okazałym parku-ogrodzie niewiele zostało.

Pałac Karских

we Włostowie

Wśród znakomitych gości włostowskiego pałacu byli między innymi: Stefan Żeromski, który właśnie tu pracował nad „Popiołami”, Achilles Ratti – nuncjusz apostolski, Ignacy Mościcki czy Jarosław Iwaszkiewicz.

Pałac wybudowany został obok istniejącego, starszego dworu przez Stanisława Karских, wg projektu Henryka Marconiego, w latach 1854-1860. Neorenesansowa budowla posiadała ponoć 30 pomieszczeń. Na parterze mieściły się sale reprezentacyjne: czerwona, zielona oraz biała (wykorzystywana jako balowa z wyjściem na taras). Pokoje dla domowników i gości zlokalizowano na piętrze. Znajdował się tu również apartament sandomierskiego biskupa Ryxa oraz biblioteka ze zbiorem ok. 9 tys. tomów. Od strony parku do pałacu przylegała kaplica z neogotyckim wnętrzem. W skład zespołu pałacowego wchodził 10-hektarowy park, lamus z XVI w. zwany zborem ariańskim oraz oficyna. Wjazd do obiektu prowadził dwiema drogami: od północy przez

dojazd:
zjazd z drogi nr 9 z Opatowa
do Klimontowa 4 km przed
Lipnikiem

bramę nazywaną „diabelską” oraz od wschodu między dwoma kamiennymi lwami.

Na przełomie XIX i XX wieku przebudowany przez Władysława Marconiego pałac zyskał wszystkie możliwe (jak na tamte czasy) udogodnienia: prąd, wodociąg, centralne ogrzewanie i linię telefoniczną. Po II wojnie światowej obiekt popadł jednak w ruinę. W chwili obecnej znajduje się w posiadaniu Sekcji Diecezjalnego Instytutu Akcji Katolickiej Diecezji Sandomierskiej Stowarzyszenia Wspierania Aktywności Lokalnej „Nasz Włostów”.

Pałac

w Grabkach Dużych

Na szczególną uwagę zasługuje postać Stanisława Rupniewskiego, pierwszego właściciela pałacu w Grabkach Dużych. W roku 1683, w czasie bitwy pod Wiedniem, trafił on do niewoli tureckiej, w której przeszedł na islam. Wykupiony z niej przez wuję w 1709 r. wrócił do swych dóbr koło Szydłowa. Zafascynowany kulturą turecką oraz słabością do płci pięknej wybudował pałac przypominający harem.

dojazd:
zlokalizowany przy drodze nr
765 Chmielnik – Szydłów

Późnobarokowy pałac w Grabkach Dużych to niezwykle budowlą wyglądem znacznie odbiegająca od współczesnych jej obiektów. Zbudowana została w stylu orientalnym ok. 1740 r., na zlecenie kasztelana małogoskiego Stanisława Rupniewskiego. Pałac, wzniesiony wg projektu Franciszka Placidego, miał kształt ośmioboku i nakryty był wysokim,

łamanym, ośmiopłaciowym dachem zwieńczonym iglicą z kulą. W dolnej kondygnacji środkową część budynku stanowiła olbrzymia sala obudowana parterowymi aneksami, przypominając swym układem harem. Pierwsze piętro również posiadało liczne pomieszczenia ułożone symetrycznie. Równocześnie z pałacem wybudowano jeszcze dwa boczne pawilony oraz mur ogrodzeniowy z basztami. Do pocz. XIX w. pawilony, z których jeden służył wg tradycji tureckiej za herbaciarnię, drugi zaś przeznaczony był do modlitwy, połączone były z głównym korpusem pałacu galeriami.

Zniszczony po raz pierwszy w 1831 r., a następnie w czasie II wojny światowej obiekt obecnie znajduje się w rękach prywatnych i pełni funkcje mieszkalne.

Pałac Wielowiejskich w Lubczy

Eklektyczny pałac w Lubczy zbudowany został w II poł. XIX w. przez Henryka Wielowiejskiego na podwalinie starego dworu pochodzącego z XVIII wieku. Z tamtego okresu do dzisiaj najlepiej zachowało się południowe skrzydło rezydencji – dwukondygnacyjny budynek posiadający czterokolumnowy, piętrowy portyk z frontem zwieńczonym tympanonem. Pałac otoczony jest resztkami parku geometrycznego pochodzącego z końca XVIII lub XIX w.

dojazd:
zjazd z drogi nr 7 Kielce-Kraków
oraz z Jędrzejowa ul. Głowa-
ckiego w kierunku na Ludwinów,
Zagaję, Lubcza - droga nr 768

Ostatnim właścicielem pałacu był Adam Wielowieyski - naczelnik okręgu wodzisławskiego oraz prezes Towarzystwa Kredytowego Ziemskiego w Kielcach. W czasie powstania listopadowego rezydencja pełniła rolę lazaretu (szpitala) powstańczego. Po II wojnie światowej mieściła się tu m.in. szkoła oraz Polski Związek Niewidomych. W latach 1983-88 przeprowadzono generalny remont i rozbudowę pałacu. Rozebrano część północną korpusu i skrzydło ppółnocne, a na ich miejsce wzniesiono budynek nawiązujący do dawnego planu pałacu. Obecnie stanowi własność prywatną.

Pałac Moszyńskich

w Łoniowie

Moszyńscy byli potomkami króla Augusta II Mocnego i jego faworyty Anny Konstancji von Hoym, znanej hrabiny Cossec.

Pałacyk w Łonowie został zbudowany w roku 1885 wg projektu Antoniego Łuszczkiewicza z Krakowa w stylu neorenesansowym na zlecenie Moszyńskich (herbu Nałęcz). Oni to właśnie postanowili istniejący w tym miejscu osiemnastowieczny dwór zamienić na wygodny i reprezentacyjny pałac. Moszyńscy mieszkali w nim do 1944 r., kiedy to zostali wykwaterowani, a w budynku umieszczono szkołę podstawową. Pozbawiony remontów obiekt popadł jednak szybko w ruinę. W latach 70-tych postanowiono go odnowić z przeznaczeniem na Dom Dziecka. Obecnie pałac wraz z otaczającym go parkiem stanowi własność prywatną.

dojazd:
dojazd z drogi nr 79
Osiek – Koprzywnica

Pałac Deskurów w Sancygniowie

Obecny, neorenesansowy pałac zbudowany został w 1882 r. w miejscu starego dworu obronnego, położonego na zachodniej krawędzi rzeczki Sancygniówki. Budowlę zaprojektował architekt Adam Oczkowski na zlecenie Andrzeja Deskura, po jego powrocie z zesłania na Syberii. Na dachu pałacu ustawiono popiersia i posągi wybitnych Polaków: królów, hetmanów i wieszczów, a droga do niego prowadziła reprezentacyjną groblą obsadzoną lipami.

Andrzej Deskur prowadził ożywioną działalność gospodarczą i kulturalną. Zbudował ponad 40 nowych budynków, rozbudował miejscową kopalnię kamie-

dojazd: zjazd z drogi nr 768
Pińczów-Działoszyce

nia oraz ufundował bibliotekę. Niestety podczas II wojny światowej zniszczono budynki, przetrzebiono bibliotekę oraz pałacowe zbiory. Z dawnego zespołu dworskiego do dziś zachowały się: kamienna brama z XVI w., budynek przybramny – tzw. „wartownia” –

z XVII w. (prawdopodobnie fragment dawnego dworu) oraz renesansowy lamus będący wg tradycji zbrojem arikańskim. W lamusie w 1917 r. rodzina Deskurów urządziła muzeum pamiątek narodowych. Wyróżniający się z daleka swą architekturą pałac znajduje się obecnie w prywatnych rękach.

Pałac w Śladkowie Dużym

Pierwotny pałac w Śladkowie Dużym wzniesiono ok. 1680 r. Pod koniec XVIII w. został przebudowany prawdopodobnie przez architekta Fryderyka Naxa. Klasycystyczna rezydencja wybudowana została na planie prostokąta z piętrowym ryzalitem od frontu i gankiem filarowo-arkadowym

w elewacji ogrodowej. Pozostający w stanie ruiny pałac pokrywa czterospadowy dach ze świetlikami, a jego najstarsza część: kaplica i skarbczyk sklepione są kolebką z lunetami. Zespół pałacowy otoczony parkiem krajobrazowym z XVIII w. stanowi własność prywatną.

dojazd:
zjazd z drogi nr 78 Chmielnik
– Jędrzejów na Śladków Duży
w Chmielniku

Pałac „Dzięki” w Wiązownicy-Kolonii

Położony na terenie ówczesnej osady Dzięki eklektyczny pałac zaprojektowany został w 1844 r. przez Adama Łdzikowskiego na zlecenie carskiego generała Wasilija Pogodina. Jego córka wyszła za mąż za arcymistrza szachowego Aleksandra Pietrowa i w rękach tej rodziny pałac pozostawał do 1945 roku. Rezydencja nawiązująca do stylu neogotyckiego miała 800 m² powierzchni i liczyła 26 pomieszczeń. Posiadała okrągłą klatkę schodową

w kształcie baszty, która nawiązywała do budowli wschodu. Po II wojnie światowej znajdowała się tutaj siedziba nadleśnictwa, potem ośrodek zdrowia, biblioteka, poczta i siedziba Gromadzkiej Rady Narodowej. Obecnie pałacyk powrócił do rodziny Piętrow i jest sukcesywnie remontowany.

Prócz samego pałacyku do dzisiaj zachowały się: powozownia, dom dla służby, lodownia służąca do przechowywania mięsa i dom ogrodnika na wzgórzu. Od południowej strony rezydencji na uwagę zasługuje kilkusetletni dąb szypułkowy będący pomnikiem przyrody.

dojazd:
dojazd z drogi nr 765 Staszów
– Osiek na Czajków
i Wiązownicę Dużą lub
z drogi nr 757 Staszów – Opatów
przez Wiśniową i Czajków

Pałac ksiągzał Druckich -Lubeckich w Bałtowie

Do końca wojny nad głównym wejściem był umieszczony herb rodziny Druckich - Lubeckich „Druck”, a pod nim dowcipny napis: „Boże, Ci wszyscy, którzy tu bywają, czego nam życzą, niechaj sami mają”.

W miejscu, gdzie w XVII w. istniał murowany dwór obronny, w latach 1894-1899 został ufundowany przez Aleksandra Druckiego-Lubeckiego zespół pałacowy oparty na wzorach włoskich. Budowla, otoczona geometryczno-krajobrazowym parkiem, od strony podjazdu ukazywała przybywającym portykowy ganek z lwami oraz klasycyzujące zdobnictwo otworów okiennych. Rezydencja pierwotnie miała trzy kondygnacje, jednakże w czasie pożaru w styczniu 1926 r. spłonął jej dach, drugie piętro i część pierwszego. Najwyższe kondygnacje nie zostały odbudowane.

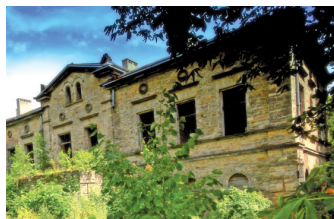
Punkt Informacji Turystycznej
w Bałtowie
Bałtów 55, 27-423 Bałtów
tel. 41 264 12 93
www.baltow.info

dojazd:
pałac zlokalizowany po lewej
stronie, na wzgórzu powyżej
drogi wjazdowej do Bałtowa nr
754 od strony Ostrowca Święto-
krzyskiego.

Wewnątrz bałtowskiego pałacu, na parterze znajdowały się pomieszczenia reprezentacyjne: dwuczęściowy hol (hol główny i hol z klatką schodową), salon, zwany białym pokojem, jadalnia, sala balowa, buduar księżnej, pokój myśliwski, pokój bilardowy, a także biblioteka. Na piętrze zlokalizowane były pokoje dzieciinne i gościnne oraz gabinet księcia zwany kancelarią. Na początku XX w. rezydencja posiadała aż 36 pokoi, instalację elektryczną, wodno-kanalizacyjną, telefoniczną i grzewczą. Obecnie obiekt jest własnością Druckich-Lubeckich.

Pałac Schoenberga w Wąchocku

Neorenesansowy pałac zbudowany został ok. 1890 r. jako dom mieszkalny (nowoczesna, piętrowa kamienica) dla rodziny Mikołaja Schoenberga. Budowa ruszyła wtedy, gdy Mikołaj został nowym właścicielem mieszczącego się tu zakładu metalurgicznego oraz młyna. Wsparły kapitałem teścia – Roberta Neumana, Mikołaj podjął wielkie inwestycje przebudowy zakładu i budowy domu. Zamienił dawne zakłady metalowe w Fabrykę Turbin i Maszyn Młyńskich oraz uruchomił wodny młyn walcowy.

dojazd:
w Wąchocku dojazd ul. Kolejową, pałac znajduje się tuż za rzeką Kamienną przy zalewie

Cały kompleks przemysłowy i kamienica pozostała w rękach Schoenbergów do 1945 r. Przejęte przez gminę zabudowania były intensywnie eksploatowane po II wojnie światowej (urząd gminy i ośrodek zdrowia). Nie remontowane popadły w ruinę, a obecnie znajdują się w rękach prywatnych. Teren został ogrodzony i nie jest udostępniony do zwiedzania.

DWORY

Dwór z Suchedniowa w Parku Etnograficznym w Tokarni

Dwór z Suchedniowa, przeniesiony do Parku Etnograficznego w Tokarni (1985 r.), powstał ok. 1812 r., a jego pierwszym właścicielem był Ignacy Strądałło. Sprzedał on rezydencję Wincentemu Tarczyńskiemu w 1845 r., który ulokował w niej siedzibę stacji pocztowej. W skład posiadłości wchodziły wówczas: wozownia, stajnia oraz karczna. W 1885 roku majątek ponownie zmienił właściciela. Został nim Ignacy Markiewicz, który w 1912 r. przekazał posiadłość swojemu zięciowi Eustachemu

Janowi Tumulcowi. Rodzina Tumulców zamieszkiwała w nim do 1968 r. W 1973 r. dwór przejął Konserwator Wojewódzki w Kielcach. Obecnie rezydencja znajduje się pod opieką Muzeum Wsi Kieleckiej i można ją zwiedzać przy okazji pobytu na terenie Parku Etnograficznego w Tokarni w sektorze dworsko-folwarcznym.

Drewniany dwór wzniesiony został na planie podkowy z dwoma tylnymi alkierzami. Jest to budynek dwutraktowy z centralną sienią i frontowym gankiem. Nakryty naczółkowym dachem prezentuje wewnątrz ekspozycje z drugiej poł. XIX w.

Dwór jest doskonałym przykładem życia średniozamożnej rodziny szlacheckiej. Zobaczyć tu możemy część reprezentacyjną, jak np. salon wyposażony w meble w stylu Ludwika Filipa, część mieszkalną, jak np. sypialnię państwa domu, jadalnię, gabinet, bawialnię przeznaczoną do kameralnych spotkań rodzinnych oraz część gospodarczą, składającą się z kuchni, spiżarni i izby czeladnej, w której służba wykonywała swoje prace (szycie, prasowanie, pranie, przędzenie). Wędrując po bogato wyposażonych pomieszczeniach rezydencji pocujemy klimat tamtych czasów.

Park Etnograficzny w Tokarni
– Muzeum Wsi Kieleckiej
Tokarnia 303, 26-060 Chęciny
tel. 41 315 41 71
kasa tel. 515 458 649
www.mwk.com.pl

czynny: XI-III wt.–nd. (9.00–15.00), IV i X wt.–nd. (9.00–17.00),
V-VI pn.–nd. (9.00–18.00),
VII-VIII wt.–nd. (10.00–18.00),
IX wt.–nd. (9.00–18.00)
wstęp: bilet normalny – 12 zł,
ulgowy – 6 zł, rodzinny (2 + 2)
IV-X – 30 zł, rodzinny (2+2)
XI-III – 20 zł

dojazd: przy drodze nr 7
Kielce – Kraków k. Chęciny

Dworek Żeromskiego i Centrum Edukacyjne „Szklany Dom” w Ciekotach

W XIX w. u stóp góry Radostowej w Ciekotach stał dwór dzierżawiony przez rodzinę Żeromskich, w którym swe dzieciństwo i młodość spędził jeden z najwybitniejszych polskich pisarzy Stefan Żeromski. Rezydencja nie zachowała się jednak do naszych czasów, gdyż uległa całkowitemu spaleniu na początku XX w. W 2010 r., staraniem gminy Masłów powstało tu Centrum Edukacyjne „Szklany Dom”. W ramach projektu zbudowane zostały dwa obiekty: pierwszy nowoczesny, mający symbolizować „szklany dom” z powieści „Przedwiośnie”, drugi zaś to drewniany dworek stylizowany na drobnoszlachecki dwór z II poł. XIX wieku, podobny do tego, w jakim mieszkał sam Żeromski. W budynku nowoczesnym znajdują się pomieszczenia służące prezentacjom sztuki współczesnej oraz realizowane są różnego rodzaju programy edukacyjne dla dzieci, młodzieży i dorosłych. Drewniany dworek stanowi literacką inscenizację wnętrza dworku Żeromskich wg scenariusza pani Kazimierzy Zapałowej. Wewnątrz znajdują się XIX- wieczne meble i sprzęty zakupione ze środków unijnych, подарowane od prywatnych darczyńców oraz depozyty z Muzeum Narodowego w Kielcach i Muzeum Wsi Kieleckiej. Dzięki staraniom pani Zapałowej zgromadzono tutaj galerię portretów i fotografii rodziny Żeromskich i Katerłów oraz utworzono Pracownię Dzieł i Piśmiennictwa o Stefanie Żeromskim.

Prócz animacji kulturalnej, Centrum Edukacyjne prowadzi działania w zakresie turystyki, rekreacji i promocji walorów przyrodniczych regionu. Znajduje się tu sala widowiskowa, wystawowa i amfiteatr, pokoje gościnne i punkt informacji turystycznej.

Centrum Edukacyjne „Szklany Dom” Dworek Stefana Żeromskiego w Ciekotach
Ciekoty 76, 26-001 Masłów
tel. 41 311 21 28
www.szklanydom.maslow.pl

czynne:
V-X wt.-sb. (10.00-17.00), nd.
i święta (11.00-17.00), XI-IV
wt.-sb. (10.00-16.00)
wstęp: bilet normalny – 6 zł,
ulgowy – 3 zł

dojazd: od strony Masłowa
zjazd z drogi nr 745 na
Mąchocice i Ciekoty

Dworek Laszczyków

w Kielcach

Muzeum Wsi Kieleckiej
ul. Jana Pawła II 6, 25-025 Kielce
tel. 41 344 50 06 (dworek)
41 344 92 97 (sekretariat)
www.mwk.com.pl

czynne: wt.-nd. (9.00-17.00)
wstęp: bilet normalny – 5 zł,
ulgowy – 2 zł, rodzinny – 10 zł
(2+2 do lat 16)

dostęp: obiekt zlokalizowany
w centrum Kielc, w pobliżu głów-
nego deptaka ul. Sienkiewicza

Dworek Laszczyków, zlokalizowany na południowym stoku Wzgórza Zamkowego, zbudowany został w XVIII wieku z drzewa modrzewiowego i nakryty łamanym dachem gontowym. Wystawiony został przez Jakuba Jaworskiego, ostatniego starostę biskupiego. Złożony z czterech pokoi, gan-ku i ciemnej sieni mieści wystawy czasowe Muzeum Wsi Kieleckiej. Dworek jest jednym z najcenniejszych zabytków Kielc. To ostatni tak dobrze zachowany drewniany dwór w mieście. W jego otoczeniu na uwagę zasługuje też osiemnastowieczne, drewniane ogrodzenie nakryte daszkiem.

Dworek Mikołaja Reja

w Nagłowicach

Nagłowice powszechnie kojarzone są z osobą Mikołaja Reja, który od 1545 roku był tu dziedzicem wzorowo gospodarującym posiadłością, m.in. zakładał tu pasieki i zalesiał okolice. Obecnie w zbudowanym przez Kacpra Walewskiego dworku z 1798-1800 roku znajduje się izba pamięci

słynnego autora słów: „A niechaj to narodowie wždy postronni znają, iż Polacy nie gęsi, iż swój język mają”. Prezentuje ona życie i dorobek pisarski Reja oraz obrazuje związki pisarza z Nagłowicami. Po 1878 roku, kiedy to właścicielem Nagłowic został Józef Kosicki, dworek powiększono i założono nowy park. Do dziś zachowały się w nim sadzone jeszcze przez Marię z Dąbskich Walewską sędziwe modrzewie, lipy i graby pamiętające czasy pisarza. Obecnie w Dworku Mikołaja Reja działa punkt informacji turystycznej i biblioteka. Istnieje także możliwość skorzystania z noclegów w pokojach gościnnych.

Dworek Mikołaja Reja
ul. Kacpra Walewskiego 7
28-362 Nagłowice
tel./fax. 41 381 45 70
www.naglowice.pl

czynne: V-IX pn.-sb. (8.00 – 16.00), nd. i święta (9.00-17.00),
X-IV pn.-sb. (8.00 – 16.00)
wstęp: bilet normalny – 5 zł,
ulgowy – 3 zł

dojazd: zjazd z drogi nr 78
Jędrzejów – Zawiercie

Dom i Biblioteka Sichowska im. Krzysztofa i Zofii Radziwiłłów

w Sichowie

„Wehikuł czasu” – to propozycja dla rodzin z dziećmi chcących poczuć się jak Sherlock Holmes. Specjalnie przygotowany autorski program daje gwarancję przeżycia prawdziwej przygody i podróży w czasie. Uczestnicy odkrywają sekrety i historię starego domu oraz biorą udział w nocnym tropieniu tajemnic ukrytych w parku. Więcej informacji o możliwości spędzenia w ten oryginalny sposób weekendu z rodziną na www.wehikulczasu.sichow.eu

Zespół dworsko-parkowy mieszczący obecnie pensjonat i bibliotekę został zbudowany pod koniec XVIII wieku przez Izabelę Lubomirską. Należał kolejno m.in. do rodów Potockich i Radziwiłłów, a po II wojnie

Dom i Biblioteka Sichowska
im. Krzysztofa i Zofii Radziwiłłów
Sichów Duży 88
28-236 Rytwiany
tel./fax. 15 864 16 28
www.sichow.eu

dojazd: zjazd z drogi Staszów-
Stąporka nr 757 w miejscowości
Sielec na Konieforty i dalej
Sichów Duży

Dwór w Śmitowie
Śmitów 1, 27-530 Ożarów
tel. 603 928 100
www.dworwsmilowie.pl

czynne:
wt.-nd. (10.00-17.00), inne
terminy po uzgodnieniu
telefonicznym
wstęp: 10 zł

„Sichów – historia Radziwiłłów zaklętych w drzewach”
– to quest służący do samodzielnego zwiedzania Domu
i Biblioteki Sichowskiej połączony z rozwiązywaniem
zagadek prowadzących do skarbu.

światowej funkcjonowała tu szkoła rolnicza. Popadający w ruinę dwór został zakupiony w 2005 roku przez jednego z wnuków Krzysztofa i Zofii Radziwiłłów Stefana Dunina-Wąsowicza. Przeprowadził on prace rewitalizacyjne zespołu, dzięki czemu ten wspaniały kompleks odzyskał dawny blask.

W skład zespołu wchodzi dwór (w odbudowie) oraz zabudowania gospodarcze mieszczące pensjonat, restaurację (dania kuchni polskiej i francuskiej), czytelnię i oranżerię (salę konferencyjną). Cały kompleks zlokalizowany jest na terenie 10-hektarowego parku krajobrazowego założonego w XVIII w. Miejsce to idealnie nadaje się na aktywny wypoczynek rodzin z dziećmi, organizację spotkań biznesowych, czy też zgłębianie historii i literatury zbiorów sichowskiej biblioteki (odtworzono tu część księgozbioru Krzysztofa Radziwiłła).

Dwór w Śmitowie

Zespół dworsko-parkowy w Śmitowie swe początki datuje na II poł. XVIII w. Zbudowany został przez ówczesnego właściciela Śmitowa Józefa Wiercińskiego. Składa się z barokowo-klasycystycznego dworu nakrytego łamanym, polskim dachem, otoczonego

XIX-wiecznym parkiem krajobrazowym z relikami XVIII-wiecznego parku geometrycznego oraz oficyny dworskiej i spichlerza. Elewacja frontowa i ogrodowa poprzedzone są kolumnowymi portykami. Dwór śmiłowski stanowi typowy przykład rezydencji wiejskiej, której wnętrze posiada układ dwutraktowy z sienią i salonem na osi domu w części środkowej oraz trzytraktowy w częściach skrajnych. Jedno z pomieszczeń, pierwotnie skarbczyk dworski, zachowało murowane sklepienie kolebkowe z lunetami. Oficyna usytuowana na wschód od podjazdu mieściła przed wojną: na parterze po prawej kuchnię pańską, po lewej – dla czeladzi, natomiast na piętrze znajdowały się pokoje dla gości.

Dwór obecnie jest własnością prywatną. Mieści się w nim muzeum wnętrz dworskich.

dojazd: zjazd z drogi Ożarów
– Sandomierz nr 79 w miejscowości Przybysławice

Dwór i Fortalicja

w Sobkowie

Fortalicja w Sobkowie, położona w malowniczym otoczeniu rzeki Nidy, została częściowo wyremontowana. Znajdują się tu pokoje gościnne (50 miejsc noclegowych) oraz stylowa restauracja „Pod Zakutym łbem”, serwująca potrawy staropolskie. Obecni właściciele zapewniają też dodatkowe atrakcje: naukę jazdy konnej, przejażdżki zabytkowymi powozami, spływy gondolą po rzece Nidzie, spływy kajakowe, pokazy sokolnicze, pokazy rycerskie oraz prowadzą pensjonat dla koni.

Sobków jako miasto założył Stanisław Sobek z Sulejowa w 1563 roku. Ten kasztelan bielecki, starosta małogoski i jednocześnie podskarbi wielki koronny w latach 1560–1570 wznosił malowniczą fortalicję zlokalizowaną w pobliżu rzeki Nidy. Obiekt ten, wraz z wybudowanym przez Szaniawskich ok. 1770 r. klasycystycznym pałacem (obecnie w stanie

Fortalicja w Sobkowie
ul. St. Sobka 15, 28–305 Sobków
tel. 509 301 601, 509 301 101
tel./fax. 41 387 11 36
www.zameksobkow.pl

wstęp: bezpłatny
dodatkowe atrakcje płatne

dojazd:

zjazd z drogi nr 7 Kielce–Kraków
kierunek na Sobków (w lewo za
Tokarnią jadąc na Kraków)

ruiny), stanowi interesujący zespół podworski. Fortalicja pierwotnie zamknięta była z czterech stron murem obronnym z basztami w czterech narożach.

Do dziś widoczne są pozostałości murów kurtynowych i trzy baszty kryte drewnianymi daszkami. W ruinach pałacu zachowały się resztki portyku czterokolumnowego w porządku jońskim.

W elewacji bocznej (pd.-wsch.) na uwagę zasługuje ryzalit z zamurowanymi, półkolistymi arkadami oraz również półkolisty tympanon z monogramem w owalnym kartuszu. Na nim widoczne są rogi obfitości, girlandy oraz litery Stanisława Szaniawskiego, krążącego koronnego i jego żony Anny z Kluszewskich.

Agropark – Dworek pod Lipą
Nowe Kotlice 54
28-305 Sobków k. Jędrzejowa
tel. 41 387 92 23, 505 803 328
www.agropark.com.pl

dojazd: zjazd z drogi nr 7
Kielce – Kraków na Sobków
i dalej na Mokrosko

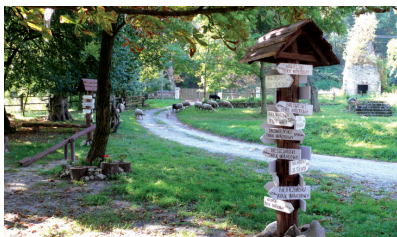
Dwór w Kotlicach

Położony w sąsiedztwie lasu i starorzecza Nidy dworek pochodzi z XVIII wieku. W 1911 roku został gruntownie przebudowany przez Włodzimierza Majewskiego – męża Walentyny Chelińskiej. Wtedy do głównego korpusu dobudowano frontowe skrzydło i zagospodarowano teren. W 1945 r. majątek przejęto na cele reformy rolnej. Jego zarządcą został Stanisław Stępień – dawny pracownik folwarczny. Jeszcze w tym samym roku dwór przeznaczono na cele Gminnej Szkoły Rolniczej. W kolejnych latach mieściła się tu Spółdzielnia Produkcyjna „1 Maja” oraz szkoła podstawowa. W 2002 r. posiadłość nabyli prywatni właściciele, którzy przywrócili dawny blask dworu i jego otoczenia.

W chwili obecnej teren blisko 4 ha nosi nazwę „Agroparku” i wykorzystywany jest głównie w celach wypoczynkowych. W zabytkowym „Dworku pod Lipą” znajduje się pięć pokoi gościnnych z ła-

zienkami, dwie sale konferencyjne oraz świadczone są usługi gastronomiczne. W zadbanym ogrodzie można zorganizować spotkanie na świeżym powietrzu przy grillu i ognisku. Dla dzieci przygotowano plac zabaw, a turyści spragnieni aktywnego wypoczynku mogą wypożyczyć rowery bądź skorzystać z boiska.

Dwór „Ostoja Dworska” w Cieśle

Ostoja dworska posiada w swej ofercie bogaty zestaw warsztatów edukacyjnych w zakresie dziedzictwa kultury wsi, tradycyjnych zawodów, rękodzieła i twórczości ludowych. Mogą z nich korzystać zarówno dzieci, młodzież, jak i dorośli. Zajęcia prowadzone są pod opieką doświadczonego edukatora i dostosowane do grupy wiekowej.

Najstarsza wzmianka o siedzibie rezydencjonalno-obronnej w Cieślach pochodzi już z 1377 roku. Wówczas to Jan, prepozyt krzyżanowski, sprzedał Piotrowi Słonce sołectwo we wsi klasztornej Leśnica wraz z dworem i sadzawką. Około 1638 roku starosta małogoski Samuel z Brzezia Lanckoroński wzniósł nową rezydencję oraz budynki gospodarcze. Pod koniec XVIII wieku dwór starościński był drewniany, kryty gontem i posiadał cztery oficyny. Obok rezydencji zlokalizowany był sad owocowy, budynek gospodarczy, stajnia, obora, stodoła, spichlerze. Później działała tu gorzelnia, browar i karczma.

Obecnie, w miejscu zwanym również Cieśle-Leśnica, po dawnym starostwie małogoskim zostały tylko resztki sklepionych piwnic i fundamentów oraz studni. Teren ten jednak nie uległ zapomnieniu. Tuż obok nowy właściciel zbudował tzw. Ostoję Dworską i prowadzi w niej zagrodę ekologiczną wpisaną do Ogólnopolskiej Sieci Zagród Edukacyjnych i gospodarstwo agroturystyczne. Mieści się tu Galeria Wsi Polskiej pt.: „Poznajemy Zawody, Zwyczaje, Zajęcia Dawnej Wsi Małej Ojczyzny” prezentująca drewniane rzeźby. Zagroda gospodarska pełna jest różnych zwierząt, m.in. owiec, kur, kaczek, gęsi. W starym spichlerzu znajduje się Izba Regionalna. Można również skosztować typowych wiejskich potraw.

Ostoja Dworska –
Grzegorz Szymański
Leśnica 112, 28-366
Małogoszcz
tel. 663 530 787

dojazd: z Małogoszcza
wyjazd ul. Włoszczowska
w stronę Krasocina

Dworek Niedzieli w Kazimierzy Wielkiej

Dworek Niedzieli, ul. 1 Maja 13
28-500 Kazimierza Wielka
tel./fax. 41 352 40 48 (9:00-17:00)
41 352 32 65 (po godz. 17:00)
kom. 888 449 305
www.dworek.kazimierzawielka.com

dojazd:
zlokalizowany w centrum
Kazimierzy Wielkiej przy
drodze nr 768 na Skalbierz

Pod koniec XVIII w. właścicielem Kazimierzy Wielkiej był ród Łubieńskich. To dzięki nim w roku 1845 powstała jedna z pierwszych cukrowni w Królestwie Kongresowym, zwana „Łubna”. Pod koniec XIX w. przeszła na własność spółki akcyjnej, której prezesem został Julian Tottoczko. Wybudowano budynki mieszkalne dla pracowników, basztę oraz mieszkanie administratora cukrowni w stylu neorenesansowym.

W doskonale wyremontowanych pomieszczeniach tzw. „Dworu Niedzieli” (dawniej budynku mieszkalnego zarządcy) świadczone są

usługi noclegowe i gastronomiczne. Miła atmosfera oraz niepowtarzalny klimat starych murów sprzyja zarówno odpoczynkowi, jak i pracy w ramach mogących się tu odbywać konferencji czy szkoleń.

Dworek Skorupskich w Sandomierzu

Dworek Skorupskich należy do jednego z nielicznie zachowanych dworów podmiejskich Sandomierza. Zlokalizowany został w najstarszej części miasta, u stóp wzgórza świętojakubskiego, w otoczeniu pomnikowych drzew, ogrodu oraz alei kasztanowej. Zbudowany około 1845 roku, swą nazwę zawdzięcza pierwszemu właścicielowi – Dionizemu Skorupskiemu.

Drewniany dworek, posiadający konstrukcję zrębową, został wzniesiony na kamiennej podmurówce. Główne wejście, do którego prowadziło sześć dębowych schodów, poprzedzono gankiem wspartym na czterech kolumnach.

DWORY

Dworek Ojca Mateusza
ul. Staromiejska 2, 27-600
Sandomierz
tel. 664 871 000
www.dworekojcamateusza.pl

dojazd: dworek zlokalizowany
jest w pobliżu Zamku Królew-
skiego oraz kościoła św. Jakuba,
dojazd od ul. Staromiejskiej

Od 1936 roku jest własnością Stowa-
rzyszenia Księża Emerytów Diecezji Sando-
mierskiej. Obecnie jest dzierżawiony i za-
adaptowany na cele turystyczne. Mieszczą
się tu stylowe pokoje gościnne, świadczone
są usługi gastronomiczne, organizowane
imprezy okolicznościowe i spotkania bi-
znesowe. Dla aktywnych turystów przy-
gotowano wypożyczalnię rowerów oraz
obsługę przewodnicką.

„Modrzewiowy Dworek” w Mircu

Obecna, drewniana willa w Mircu zbudowana została w latach 80-tych XIX w. w miejscu dawnego, drewnianego dworu polskiego należącego do Jadwigi i Józefa Prendowskich. Matężństwo to aktyw-
nie uczestniczyło w działaniach patriotycznych przed
i w trakcie powstania styczniowego. Za powstańczą
aktywność władze rosyjskie skonfiskowały im majątek
i utworzyły w nim tzw. majorat. Majątek nadano rosyj-
skiemu radcy stanu Egerowi, który wyburzył stary dwór
Prendowskich, a na jego fundamentach postawił mo-
drzewiową willę w stylu alpejskim. Zachowała się ona
do dzisiaj, podobnie jak park podworski z ciekawym
okazem wiatru szypułkowego oraz spichlerz z XIX w.

Dziś w odrestaurowanej willi funkcjonuje przestronna sala bankietowa,
wynajmowana na organizację uroczystości i spotkań rodzinnych, szkoleń,
prezentacji oraz imprez integracyjnych.

„Modrzewiowy Dworek”
Majorat 2, 27-220 Mirzec
tel. 41 271 20 10, 725 805 100
www.modrzewiowydworek.pl

dojazd: przy drodze nr 744
Starachowice – Radom

„Biały Dworek”

w Mostkach

Obiekt zlokalizowany na stromym zboczu wzgórza, powyżej zbiornika
na rzece Żarnówka, pochodzi z I poł. XIX w. Potocznie nazywany jest „bia-
łym dworkiem”, jednak nigdy nim nie był. Powstał w czasach świetności Sta-
ropolskiego Okręgu Przemysłowego oraz Stanisława Staszica i pełnił rolę

Wiejski Dom Kultury
Mostki 1 k. Suchedniów
26-130 Suchedniów
tel. 41 254 42 49

dojazd: zjazd z drogi nr 7 na
Suchedniów i dalej wyjazd ul.
Langiewiczza na Starachowice
lub zjazd z drogi nr 42 Starachowice – Skarżysko-Kamienna
za Parszowem na Suchedniów

administracji (zarządu) wielkiego pieca. Po istniejących tu na przełomie XVIII i XIX wieku zakładach wielkopieczowych zostało jednak niewiele. W latach 1816-1826 budynek mieścił jeden z obiektów pierwszej polskiej wyższej szkoły technicznej – Szkoły Akademiczno-Górnicznej.

Dworek jest parterowy, murowany, posiada drewniany, kwadratowy ganek oraz gontowy, dwuspadowy dach. W jego sąsiedztwie zobaczyć można ciekawą kapliczkę św. Floriana. W chwili obecnej swą siedzibę ma tu prężnie działający Wiejski Dom Kultury. Można w nim skorzystać z dobrze wyposażonej kuchni i przespać się na materacu bądź łóżku polowym, wziąć udział w plenerach, wystawach, warsztatach, zorganizować spotkanie czy szkolenie.

Dwór w Słupi Jędrzejowskiej

Eklektyczny dwór w Słupi Jędrzejowskiej wzniesiony został pośrodku parku na niewielkim wzniesieniu na pocz. XIX w. Po gruntownej rozbudowie i przekształceniu w XIX w. był świadkiem wielu wydarzeń istotnych dla narodu polskiego. Podczas II wojny światowej chronił grupę nauczy-

Urząd Gminy Słupia
(Jędrzejowska)
Słupia 257, 28-350 Słupia
tel. 41 381 60 24, www.slupia.pl

dojazd:
zjazd z dr 78 Nagłowice
– Szczekociny w Chlewicach

cieli przed aresztowaniem, którzy pod przewodnictwem Romana Czerneckiego, profesora gimnazjalnego z Kielc, organizowali tajne nauczanie dla mieszkańców wsi i okolic. Właścicielem Słupi była wówczas rodzina Byszewskich. Wspomagała ona konspiracyjne nauczanie, a staraniem Ludwika Byszewskiego i dyrektora Czerneckiego w stupeckim pałacu swą działalność rozpoczęła filia Uniwersytetu Jagiellońskiego. W ten sposób powstała jedyna w południowej części Polski filia Tajnego UJ

z wydziałami: prawa, filozofii, polonistyki, rolnictwa i medycyny.

Piętrowy, murowany budynek posiada dobudowane do prostokątnego korpusu jednoosiowe przybudówki. Na fasadzie, w środkowej części parteru, znajduje się płytki podcień. Nad nim ulokowano loggię balkonową. Całość nakrywa czteropółtaciowy dach. Wewnątrz zachowały się ozdobne piece z porcelanowych kafli, marmurowe kominki, a w jednej z sal – drewniane szafy wtopione we wnęki oraz drewniane posadzki w układzie kwadratów. Obecnie dwór jest w dobrym stanie i mieści siedzibę władz samorządowych gminy Słupia.

Dwór w Gnojnie

Wybudowany w XVI wieku przez Krzysztofa Gnoińskiego dwór posiadał nieco inny kształt i układ przestrzenny niż typowe dwory polskie z tamtych czasów. W jedno-

piętrowym budynku, zwróconym frontem na południe, najciekawszą część stanowiła sień nakryta prowizorycznym stropem wspartym na 4 kolumnach. Dwór posiadał bibliotekę, cenne obrazy i archiwum z XV wieku. Część z nich przekazana została do Muzeum Narodowego i Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Kielcach, część wróciła do spadkobierców.

Do dzisiaj, w parku ze starodrzewiem, od północy i wschodu zachowały się ślady wałów i fosy – pozostałości świadczące o niegdyś obronnym charakterze obiektu. Sam dwór stanowi obecnie siedzibę domu pomocy społecznej.

dojazd:
dwór położony jest przy drodze
nr 765 Chmielnik – Szydłów

Zespół dworsko- parkowy w Łagiewnikach

Zespół dworsko-parkowy w Łagiewnikach to pozostałość po ich dawnych właścicielach: Chłapowskich i Tańskich. Z czasów dawnej świetności najlepiej zachował się murowany z cegieł i otynkowany, klasycystyczny spichlerz z XIX w. Nakryty czterospadowym dachem obiekt posiada od frontu czterokolumnowy portyk. Otacza go zadbane park z lipową aleją, kasztanami oraz pomnikowym dębem.

Dom Pomocy Społecznej
Łagiewniki 73, 26-020 Chmielnik
tel./fax. 41 354 20 76, 354 30 50
www.lagiewniki.com.pl

dojazd: zjazd z drogi nr 765
Chmielnik – Szydłów

Spiczlerz oraz część zabudowań gospodarczych wykorzystywana jest obecnie na cele domu pomocy społecznej.

dojazd: zjazd z drogi nr 78 Na-
głowice-Szczekociny przed miej-
scowością Chlevice na Kossów

Dwór w Kwilinie wybudowany został w końcu XVIII w. i stanowi cenny zabytek architektury ziemiańskiej. Położony w XVII-wiecznym parku (przebudowanym w II poł. XIX w.) został całkowicie przekształcony i rozbudowany na przełomie XIX i XX w. Wtedy to do pierwotnie prostokątnej części środkowej dobudowano piętrowe pawilony skrajne, ganek od frontu oraz taras. We wnętrzu na uwagę zasługują salon z dwoma kolumnami tokańskimi wtopionymi w przyściennie filary oraz barokowy kominek.

W czasie II wojny światowej dwór mieścił komendę placówki AK, a od jej zakończenia do 1989 r. – szkołę podstawową. Dwa lata później spadkobierczyni majątku Krystyna Borkowska-Niemojewska przekazała budynek Fundacji Niewidomych im. Matki Elżbiety Czackiej, która wykorzystuje go głównie w okresie letnim.

Dwór w Smogorzowie

Istniejący obecnie dwór zbudowany został w XIX w. w otoczeniu parku, w którym rosną stare lipy oraz modrzew będący pomni-

kiem przyrody. Wzniesiony w stylu eklektycznym, murowany budynek posiada czterokondygnacyjną wieżę od wschodu oraz umieszczone w narożnikach wieżyczki, nawiązujące do średniowiecznych elementów obronnych. Od frontu na uwagę zasługuje arkada wsparta na czterech filarach. Przed wejściem do dworu umieszczona została tablica upamiętniająca działalność grupy do

zadań specjalnych NSZ, której dowódcą był porucznik Zdzisław Jelnicki, mąż Józefy Marii z Linowskich, ostatnich właścicieli smogorzewskiego majątku.

Od końca II wojny światowej w budynku mieści się szkoła. Podczas remontu, mającego na celu przystosowanie obiektu na cele oświatowe, zmianie uległ pierwotny układ pomieszczeń.

Dwór w Desznie

dojazd: przy drodze nr 73
Busko-Zdrój – Stopnica

W dworku w Desznie urodził się Wincenty Pstrowski – pierwszy po wojnie przodownik pracy, który jednak szybko zmarł strudzony ciężką pracą w kopalni Jadwiga w Zabrze. Ten fakt stał się przyczynkiem do powstania o nim złośliwych wierszyków typu „Wincenty Pstrowski, górnik ubogi, wyrobił normę, wyciągnął nagi”, czy „Jeśli chcesz iść na sąd boski, pracuj tak, jak Wicek Pstrowski”.

Zespół dworski w Desznie zbudowany został w latach 1886-1890 przez Józefa Koźłowskiego. Położona w XVIII-wiecznym parku piętrowa rezydencja wzniesiona została na planie prostokąta i nakryta wielopołaciowym dachem. Obiekt posiada w elewacji zachodniej ganek wsparty na dwóch parach filarów połączonych półkolistą arkadą oraz dwa ryzality boczne w części frontowej. Na tyle budowli na uwagę zasługuje taras, w którego bocznych ścianach zobaczyć można nisze z posągami kobiet w antycznych szatach. W parku dworskim zachowały się aleje i szpalery grabowe oraz lipowe, pojedyncze przykłady starodrzewu jesionów, klonów i modrzewi oraz dwa, rzadko spotykane w Polsce, miłorzęby japońskie.

W 1895 roku właścicielem dworku został hrabia Stanisław Łoś, znany działacz społeczny i krzewiciel oświaty ludowej. Po II wojnie światowej w budynku mieściła się szkoła, a obecnie dwór jest nieużytkowany.

Deszno 78, 28-362
gmina Nagłowice
tel. 41 381 73 27

dojazd: zjazd z drogi krajowej nr 78 Jędrzejów – Katowice
w Brynicy Mokrej na Warzyn lub z Nagłowic przez Rakoszyń i Trzciniec do Deszna

Dworek Langiewicza

w Wąchocku

Zlokalizowany przy ul. Langiewicza biały budynek z kolumnami wybudowany został w I połowie XIX wieku jako zespół poczty zajezdnej składającej się z dworku, wozowni, piwnicy oraz bramy. Podczas powstania styczniowego w 1863 roku pełnił rolę kwatery głównej Mariana Langiewicza – naczelnika wojskowego województwa sandomierskiego, jednego z najbardziej zastużonych dla kraju dowódców powstańczych.

Tutaj mieścił się sztab powstańczy, ambulans wojskowy, a nawet polowa drukarnia. Z tego miejsca Langiewicz rozsyłał odezwy do burmistrzów i wójtów z całego województwa, w których informował o powstaniu Polskiego Rządu Narodowego. Przy dworku zobaczyć można tablicę upamiętniającą 150. rocznicę wybuchu powstania styczniowego.

dojazd: zjazd z drogi nr 42
Skarżysko-Kamienna – Stara-
chowice w centrum Wąchocka
przy placu Majora Ponurego

Ruiny dworu

w Bolminie

U stóp pasma wzgórz zwanych „Grząbami Bolmińskimi” znajdują się ruiny tajemniczego dworu, na temat którego nie zachowało się zbyt wiele informacji. Wg jednej z teorii już w XV wieku istniał tu zamek zbudowany przez Jelitczyków, przebudowany po pożarze w II połowie XVII wieku. Jednakże bardziej prawdopodobne jest, iż ufundowali go Brzescy pod koniec XVI wieku jako budowlę późnorenesansową, wzbogaconą później o elementy barokowe i klasycystyczne. Przekształcony w XVIII wieku dwór zamieszkiwany był do połowy XIX wieku. Kres jego świetności nastąpił podczas I wojny światowej, kiedy to skromną rezydencję zniszczono.

Do dzisiaj zachowała się zewnętrzna część obiektu oraz półokrągła baszta. Na uwagę zasługują również pozostałości obramienia okien z XVI i XVII wieku. O niedostępnych dziś piwnicach krążą natomiast legendy, jakoby łączyły się one podziemnymi korytarzami z zamkiem w Chęcinach. Wokół dworu widoczne są pozostałości parku (w nim lipy i winorośla).

dojazd:
zjazd z drogi nr 762 Mało-
goszcz – Chęciny w Jedlnicy

Dwór w Kikowie

Na przełomie XVI i XVII wieku Kików, podobnie jak Zborów, był własnością rodu Tarnowskich, którzy dziedziczyli tutaj aż do 1799 roku. Następnie wieś stała się własnością Wielogłowskich. Wówczas to istniał tu parterowy, murowany dwór z czterokolumnowym portykiem, otoczony parkiem. XIX-wieczna posiadłość przed wojną została zakupiona przez Żydów, których wypędzili ze wsi Niemcy w 1940 roku. Po II wojnie światowej obiekt służył jako szkoła. Obecnie zaniedbany popada w ruinę.

dojazd: zjazd z drogi nr 73
Busko-Zdrój – Stopnica za
Szczaworyżem (kierunek
Sutkowice) lub przed Stopnicą
(na Wolice)

Ruiny dworu obronnego w Modliszewicach

Dwór obronny w Modliszewicach powstał w miejscu dawnego zamku lub dworu Odrowążów z XIV w. na niewysokim, sztucznym wzniesieniu na wyspie. Budowla ufundowana w końcu XVI w. przez Andrzeja Dunina-Modliszewskiego herbu Łabędź zaprojektowana została prawdopodobnie przez włoskiego architekta Santi Gucciego. W pierwszej kolejności powstał główny korpus obiektu, do którego dostawiono dwie półokrągłe bastieje ze strzelnicami. Do dworu prowadził drewniany most zwodzony. Ok. 1630 r. fundator Jan Lipski – arcybiskup gnieźnieński i prymas Polski, dobudował od strony północnej piętrowy budynek bramny, a całość otoczył murem. Kiedy w XVIII w. zamek trafił w ręce Małachowskich dobudowano do niego budynek zwany kuźnią. Ostatecznie budynek został opuszczony w połowie XIX wieku.

Świętokrzyski Ośrodek
Doradztwa Rolniczego
w Modliszewicach
ul. Piotrkowska 30
Modliszewice, 26-200 Końskie
tel. 41 372 22 84 do 86
fax. 41 372 34 86
www.sodr.pl

dojazd: przy drodze
nr 746 Końskie

W chwili obecnej budynek stanowi doskonały przykład typowej siedziby zamożnego szlachcica z nawiązaniem do tradycji średniowiecznych siedzib obronnych. W latach 80. XX w. dwór został częściowo odbudowany i zabezpieczony przed zniszczeniami. Obecnie jest własnością Świętokrzyskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego.

Dworek Osuchowskich w Pierocicach

dojazd: zjazd z drogi nr 768
Działoszyce – Kazimierza
Wielka przez Szczotkowice do
Pierocic

Położony na niewielkim wzniesieniu w środku wsi dworek swymi korzeniami sięga XVIII w. W latach 60. XIX w. został gruntownie przebudowany przez ówczesnego właściciela Mojżesza Moszkowskiego – żydowskiego kupca. W 1900 r. Moszkowski sprzedał posiadłość Feliksowi Osuchowskiemu herbu Gozdawa, a po jego śmierci mieszkał tu syn Feliksa – Arkadiusz. Po II wojnie światowej w dworku mieściła się szkoła podstawowa, a później mieszkania dla emerytowanych nauczycieli. Obecnie dwór wraz z parkiem należy do gminy Działoszyce.

Pierwotnie dwór posiadał dwie kondygnacje. Na parterze mieściło się 7 komnat, a na piętrze sięl prowadząca do mansardowych pomieszczeń. W latach

międzywojennych rezydencję przebudowano na budynek parterowy, do którego prowadzi czterokolumnowy portyk zwieńczony obecnie dachem dwuspadowym.

Dwór w Węchadłowie

W niewielkiej odległości od ruin dawnego zboru ariańskiego z 1559 r. w Węchadłowie stoi dużo młodszy od niego dwór, wzniesiony prawdopodobnie przez Maliszewskich w końcu XIX w. Budynek ma kształt symetryczny. Wybudowany jako

dojazd: zjazd z drogi nr 768 Jędrzejów – Kazimierza Wielka przed skrzyżowaniem na Pińczów

trzykondygnacyjny – obecnie w części środkowej jest parterowy z dwukondygnacyjnymi ryzalitami. Rezydencja posiada czterokolumnowy portyk typowy dla ówczesnych dworów. W okresie międzywojennym dobudowano do niej murowaną

kaplicę z inskrypcją na ścianie południowej: „Kaplica pw. Serca Jezusowego budowana przez Sejmik Pińczowski dla Węchadłowa w 1927 r.”. Dworek otacza park z XVI w., częściowo przekomponowany na krajobrazowy. Obecnie budynek, w którym przez wiele lat mieściła się szkoła, popada w ruinę.

Zespół dworski w Bogusławicach

Zespół dworski w Bogusławicach wzniesiony został na pocz. XX w. W jego skład wchodził dwór zbudowany na planie zbliżonym do kwadratu, park dworski oraz zabudowania gospodarcze. Obecnie, w odbudowanym w latach 50-tych jednopiętrowym budynku, na uwagę zasługuje taras na piętrze wsparty czterema

filarami. W parku zobaczyć można liczne okazy wiekowych drzew (klony i kasztanowce). Zachowały się też budynki gospodarcze: stajnia i magazyn zbożowy.

Po II wojnie światowej posiadłość została przejęta przez Skarb Państwa, a obecnie należy do prywatnych właścicieli.

dojazd: zjazd z drogi nr 9 Opatów – Ostrowiec Świętokrzyski

dojazd: przy drodze nr 78 Jędrzejów – Katowice między Nagłowicami a Chlewicami

Dwór w Jaronowicach

Dwór w Jaronowicach zbudowany został w XVIII w., przebudowany w I poł. XIX w., a wyremontowany ok. 1996 r. Jednokondygnacyjny budynek pierwotnie był drewniany, kryty gontem i otoczony ogrodem w stylu włoskim. Obecnie całość wraz z dobudowanymi skrzydłami od północy i południa jest murowana.

W jaronowickim dworze zamieszkiwali znani i zasłużeni obywatele. Jednym z nich był hrabia Jan Ledóchowski, adiutant księcia Józefa Poniatowskiego w okresie Księstwa Warszawskiego, który zasłynął jako jeden z inicjatorów wniosku o dekonieczację cara Mikołaja I z tronu polskiego. Od 1846 r. właścicielem majątku był Stanisław Borkowski herbu Łabędź. W 1867 r. jego córka Stefania wyszła za mąż za Lucjana de Laveaux z Francji. Ich synem był Ludwik Stanisław, malarz modernista, uczeń Jana Matejki, znany też jako postać Widma z „Wesela” Wyspiańskiego. W czasie II wojny światowej w budynku urządzono sanatorium dla oficerów niemieckich. Po wojnie mieściła się tu szkoła, a obecnie wyremontowany obiekt znajduje się w rękach prywatnych.

Dwór w Krzelowie

dojazd: z Sędziszowa ul. Przemysłową drogą na Mstyszów

Dwór w Krzelowie zbudowany został przez Ledóchowskich przed 1831 r., najprawdopodobniej z wykorzystaniem wcześniejszej rezydencji datowanej na XVIII w. Budynek wkomponowany został pośrodku rozległego założenia parkowo-folwarcznego, na niemal płaskim terenie w dolinie rzeki Mierzawy,

ograniczonym od pd. zalesionym wzgórzem Białowieża.

Dwór jest parterowy, nakryty wysokim dachem czterospadowym i posiada półkoliście zaokrąglony portyk od strony południowej. Z oficynami (wschodnią – dawną kuchnią i zachodnią) łączy go łukowato wygięte galerie. W skład zespołu wchodzi również dawna rządcówka, owczarnia, stajnia, wozownia, dwie stodoły i spichlerz – wszystkie z XIX i pocz. XX w. oraz pochodzące z okresu dwudziestolecia międzywojennego: kancelaria, dom oborowego i obora. Całość otacza park krajobrazowy z II poł. XVIII w., przekształcony w wiekach późniejszych.

W czasie budowy obecnej rezydencji właścicielem posiadłości po żonie Joannie z Wielowiejskich był Jan hrabia Ledóchowski. Jego majątek jednak szybko skonfiskowano. W 1889 r. obiekt nabył Zygmunt August Wielopolski, zwolennik cara i Rosji. Po wojnie w folwarku mieściła się szkoła rolnicza. Obecnie sam budynek dworu wraz z oficynami znajduje się w rękach prywatnych i przechodzi gruntowny remont pod obiekt hotelowo-gastronomiczny.

dojazd: skrócić w prawo w Nieznanowicach z drogi Nagłowice-Włoszczowa lub w lewo w Krasocinie z drogi Krasocin-Włoszczowa (kierunek Czostków–Ludynia)

Zespół dworski w Ludyni

W czerwcu 1997 roku kręcono tu sceny do filmu „Syzyfowe prace”, a w 2000 r. dwór w Ludyni przetransformował się w książkową Nawłoc z „Przedwiośnia” Stefana Żeromskiego w reżyserii Filipa Bajona.

Drewniano-murowany dworek szlachecki z II poł. XVIII w. to (wraz ze zborem arianiskim z XVI w.) jeden z najcenniejszych obiektów miejscowości Ludynia. Budowla wzniesiona przez Kluszewskich, otoczona parkiem z prastarymi lipami, wielokrotnie zmieniała swych właścicieli. Obecnie znajduje się w prywatnych rękach, a jego właściciel dr Stanisław Gieżyński pragnie utworzyć w niej muzeum arianizmu.

Dwór zbudowany jest na planie prostokąta z 2 małymi, prostokątnymi alkierzami na końcach elewacji frontowej. Posiada dwutraktowe wnętrze i czterokolumnowy ganek. W jednym z pomieszczeń zachowała się pozostałość ramowej dekoracji stiukowej z XVIII w. Na uwagę zasługują też stropy belkowe (w sieni i izbie kuchennej) oraz piece kałowe. Całość dworu przykrywa tamany, polski dach z gontu.

Dwór w Skotnikach

Dwór w Skotnikach, jeden z najstarszych w Polsce dworów, wzniesiony został na sztucznie usypanym terenie. Posiadłość, będąca od XIV w. do 1945 r. w rękach Bogoriów Skotnickich, otoczona była fosą oraz parkiem krajobrazowym. Dwór typu alkierzowego – korpus dworu pokryty gontowym, łamanym dachem polskim, z czterema narożnymi alkierzami – pochodzi z XVIII w. Do dzisiaj przetrwał fryz sgraffitowy z motywem tańczących nimf w jednym z alkierzy. Obecnie dwór powrócił w ręce Skotnickich.

dojazd: zjazd z drogi nr 79
Koprzywnica – Sandomierz
w Szewcach bądź w okolicach
wsi Sośniczany

Dwór w Widuchowej

Późnorennesansowy dwór zbudowany został w 1620 r. przez Mikołaja Krupkę – ówczesnego właściciela Widuchowej i Mykovic. Fakt ten poświadcza data umieszczona na tablicy fundacyjnej nad wejściem do sieni. Dwór ma charakter obronny, posiada zwartą bryłę wzniesioną z kamienia wapiennego typu pińczowskiego na planie kwadratu. Swym wyglądem bardziej przypomina miejską kamienicę niż typowy wiejski dwór. Ta jednopiętrowa budowla otoczona pozostałościami ogrodu w części frontowej posiada pięcioarkadowe podcienia o kolumnach jońskich, przesklepione przestami kolebkowo-krzyżowymi.

Prócz ciekawej architektury, dwór posiada też ciekawą historię. Ponieważ był otoczony murem warownym, zbierała się w nim szlachta w razie zagrożenia lub innej potrzeby. W XVIII w. posiadłość zakupił biskup Felicjan Konstanty Szaniawski, by w 1729 r. przeznaczyć go na uposażenie seminarium kieleckiego. Po klęsce powstania styczniowego władze carskie skonfiskowały rezydencję i przekazały ją w ręce gruzińskiego księcia Dawida Wachawidze. Majątek, aż do okresu międzywojnia był miejscem schronienia i spotkań gruzińskich emigrantów. W 1937 r. ostatnia właścicielka dworu, księżna Ksenia, sprzedała posiadłość kapitanowi Bolesławowi Makowskiemu. Aktualnie dwór jest własnością prywatną i stoi pusty.

dojazd: zjazd z drogi nr 73
Busko-Zdrój – Stopnica w okoli-
cach miejscowości Bronina

P I K T O R G R A M Y

- placówka kultury
- muzeum
- obiekt użyteczności publicznej
- własność prywatna
- obiekt w stanie zabezpieczonej ruiny
- obiekt w stanie niezabezpieczonej ruiny
- możliwe oprowadzanie z przewodnikiem
- usługi noclegowe
- usługi gastronomiczne
- usługi konferencyjne i szkoleniowe
- usługi SPA i Wellness
- imprezy kulturalne
- park
- lekcje i warsztaty edukacyjne
- można oglądać tylko z zewnątrz
- punkt informacji turystycznej
- jazda konna
- wypożyczalnia rowerów
- plac zabaw dla dzieci
- mini zoo
- basen
- boisko sportowe
- korty tenisowe
- golf
- spływy kajakowe i gondolą
- wędkowanie